

Geschiedenis: *lezen, doen en delen*

Geschiedenis lezen

Het kennis nemen van gebeurtenissen uit het verleden is voor heel veel mensen een aangename bezigheid. De reden dat bijna duizend mensen lid zijn van onze vereniging en graag de artikelen lezen die elk kwartaal in de Proosdijkoerier gepubliceerd staan, onderstreept dit zeker.

We hebben er met z'n allen plezier in om terug te lezen hoe het vroeger was. Niet zelden zit dit genoeg in de herkenning. Hoe ouder je bent, des te groter het aantal herinneringen aan vroeger tijden. Tijdsperiodes waarin ogenschijnlijk gewone, alledaagse zaken van tegenwoordig nog helemaal niet zo gewoon waren. De jeugd van nu is opgegroeid met de computer, zoals hun ouders met de TV en hun grootouders met de radio. De jeugd van nu leert zich elektronisch te verplaatsen, zoals hun ouders de auto gingen gebruiken en hun grootouders het spoor. Zo kunnen we nog heel veel vergelijkingen maken.

Geschiedenis doen

Onze vereniging stelt zich ten doel om u op velerlei wijzen kennis te laten maken met zaken uit het verleden. Vandaar ons kwartaalblad, maar ook onze werkgroepen die op een aantal deelgebieden enthousiast onderzoek doen naar bijvoorbeeld familiegeschiedenissen (genealogie) of diep in de grond aanwezige overblijfselen van vroeger tijden (archeologie). Aandacht is er voor de plaatselijke monumenten en via het organiseren van lezingen en excursies kijken we soms ook over de lokale geschiedenisgrenzen heen. De week van de geschiedenis, de open monumentendag, de door het museum georganiseerde tentoonstellingen, het is een kleine greep uit het grote aanbod van historisch interessante activiteiten. Daarnaast proberen we op de plaatselijke jaarmarkten en bij diverse andere evenementen aanwezig te zijn om bredere bekendheid te geven aan het bestaan van onze historische vereniging.

Gebruik maken van moderne middelen bij historisch onderzoek!

Geschiedenis delen

De afgelopen maanden zijn voor veel mensen vakantietijd geweest. Een periode waarin je extra veel mogelijkheden hebt om even wat mooie boeken te lezen, interessante websites te bezoeken of daadwerkelijk oog in oog te komen met restanten uit een ver verleden. Het is bijna zeker dat een niet onbelang-

rijk aantal mensen onder u in de afgelopen maanden bij historisch interessante panden het bijbehorende informatiebord heeft gelezen. In De Ronde Venen hebben we nog niet zoveel van die informatiepanelen. Maar met behulp van de gemeente hebben we een voorzichtig begin kunnen maken door de zogenoemde ANWB-bordjes te plaatsen bij een aantal kerken.

Wandelend of op de fiets heeft u tijdens uw vakantie wellicht kennis gemaakt met een reeks van interessante objecten. Fiets- en wandelroutes leiden ons overal langs objecten uit vervlogen tijden. Deze Proosdijkoerier doet hier in gedrukte vorm nog een flinke schep bovenop. Het is bekend dat ons lezerspubliek verschillende interesses heeft. U weet dat we die interesses graag delen. Ons kwartaalblad komt hier dubbel en dwars aan tegemoet. We bieden nadrukkelijk voor elk wat wils! In dit nummer o.a. aandacht voor Klein Amsterdam in Vinkeveen, de wens om een klooster in Mijdrecht te bouwen, dievenbendes en de baljuw, de ambachtsschool "Maarten van der Vaart", dorpsnieuws uit vroeger jaren en nog veel meer.

Geniet weer van een lekker dik nummer van onze Proosdijkoerier.

Jaap Meulstee

Gezocht: Vrijwillige bezorger

Wij zijn op zoek naar een vrijwillige bezorger, die de wijk Proosdijland in Mijdrecht (tussen de Proosdijstraat en de Hoofdweg) voor zijn/haar rekening wil nemen.

Heeft u interesse? Laat het ons weten en stuur een mailtje naar john.driedonks@hu.nl

Was er nog nieuws?

Door Stef Veerhuis

Het waren voornamelijk mededelingen over de distributie die, naarmate de zomer van 1940 voortschreed, de voorpagina's vulden van weekblad de Ronde Vener. Zoals de aankondiging dat er die komende winter beperkende maatregelen zouden gaan gelden voor vaste brandstoffen en petroleum. De ondernemers hadden klaarblijkelijk aan een half woord genoeg en trachten vindingrijk in te spelen op schaarste en omstandigheden.

Waakzaamheid bleef geboden

Tezamen, met de maar mondjesmaat afgekondigde regelgeving, leek men er in te berusten en zich aan te passen. Zo werd besloten om de Vrijwillige Burgerwacht - opgericht in 1919 - op te heffen,

gezien de omstandigheden. Het aanwezig batig saldo werd geschonken aan de wijkverpleging in Mijdrecht en Wilnis. Waakzaamheid echter bleef geboden, want twee maanden na dato waren hier en daar de wonden geheeld maar waren de littekens zichtbaar geworden. Zoals op de Algemene begraafplaats in Waverveen waar de stoffelijke overschotten van twee omgekomen Engelse vliegeniers opnieuw ter aarde werden besteld. Verder werd, om mogelijk misverstanden te voorkomen, in Mijdrecht besloten om de gebruikelijke "jank- of loeitoon" om 12.00 op vrijdag, om te zetten naar een aanhoudende gelijkmatige toon. Het beëindigen van het luchtalarm zou vervolgens aangekondigd worden middels het luiden van de kerkklokken. Dat hield dan wel in dat voor aanvang van diensten en begrafenissen de klokken tot nader order zouden zwijgen.

Het plaatselijk bestuur

De plaatselijke bestuurders zullen zich er van bewust zijn geweest dat ook zij vanaf dat moment onder een vergrootglas lagen. De ingezetenen echter zullen heus wel geweten hebben uit welke hoek de wind kwam en hoe de vlag er bij hing. Zoals de aankondiging in alle dag- en weekbladen, dat tijdens de gedenkdagen van het koninklijk huis elk demonstratief optreden gestraft zou gaan worden. Zo ook het versieren van gebouwen, het uitsteken van de vlag of het dragen van insignes, oranje strikjes of bloemen. De totale distributie rompslomp ging week na week steeds meer aandacht en improvisatie vergen van het betrokken personeel. Voor de zittende raad een reden te meer om het geldende

stelsel te bezien en de vergoedingen aan te passen. Tevens zou nieuw personeel aangesteld gaan worden om alle werkzaamheden uit te kunnen breiden. Daarnaast was er aandacht en begrip voor de enorme papierwinkel waar mee dit alles gepaard ging. Daarom werd besloten om de schrijfmachine, die ooit eens voor eigen rekening door de veldwachter was aangeschaft van hem over te nemen en beschikbaar te stellen aan het Gemeentelijk distributie apparaat. Ook het hoofd van de gas- en ontsmettingsdienst werd niet vergeten. Hij kreeg een klein budget toegewezen om een toekomstige gascursus mogelijk te kunnen maken.

Kommer en kwel

Eén van de eerste verbodsbepalingen die door de bezetter werd afgekondigd, betrof de deelname van Joodse ingezetenen aan de luchtbeschermingsdienst. Dat zal - bij mijn weten - hier niet van toepassing zijn geweest, maar het was mede aanleiding om deze dienst landelijk te reorganiseren. Volgens recensent zouden op korte termijn een vijftigtal soldaten van de opbouw-dienst gehuisvest gaan worden in de voormalige burgemeesterswoning in Uithoorn en de luchtbeschermingstaken overnemen. Ongetwijfeld goed nieuws voor al diegenen die de laatste maanden de nacht hadden doorgebracht op de kerktorens.

Maar wat zou de reden zijn geweest van drie advertenties van Dr. Van den Berg en de tandartsen Steggerda en Scheltens, die daarin melding maakten dat zij op zaterdag 10 augustus geen spreekuur zouden houden? Vreemd, want de zorg voor mens en dier was toch iets waar men jarenlang blindelings op had kunnen vertrouwen, getuige de vermelding van memorabele, soms zelfs feestelijke gebeurtenissen in deze krant. Zoals Mevrouw Van den Brand-Van der Velde, de gemeentelijke vroedvrouw die op zondag 14 juli 1940, na een ruim vijftien jarig dienstverband, haar 1000ste beveling verrichte. Ook werd aandacht besteed aan dierenarts A. de Ruiter, die zich vijftig jaar geleden in

Mijdrecht vestigde en destijds de praktijk van Dr. Van der Linden had overgenomen.

De Burgerlijke Stand

(Uit de Ronde Vener van 30 augustus 1940)

MIJDRECHT

Ondertrouwd: Jan Visser, 32 jr. met Neeltje

Trijntje Johanna Korver, 22 jr. (Wilnis)

Gehuwd: Jacobus Wessel v. d. Waals, 24 jr.

(Zwammerdam) met Klazina Maat, 26 jr. (Blokland)

WILNIS

Geboren: Gerardus Adrianus, zoon van H.P. Zaal en W.C. v.d. Laan; Jacoba Cornelia, dochter van A. Berk en J.C. Goes

Overleden te Utrecht: Hendrika van den Bosch, 40 jr. ongehuwd

Vertrokken personen: H.J. de Vries, naar Uithoorn

Ingekomen personen: E.G. Wiegman, van Breukelen-Nijenrode, Chr. Lakerveld, van Boskoop

VINKEVEEN EN WAVERVEEN

Geboren: Cornelia Gerarda, dochter van W.J. Timmer en C.S. Wouters

Ondertrouwd: Johannes Marinus de Kloet, 27 jr. met Sophia Maria Mulckhuysen, 24 jr.

Gehuwd: J.J. van Leeuwen, met A.M. Wassenaar

Overleden: J. van der Horst, 88 jr. wedn. van W. Harskamp en eerder van H.J. Hoogendorp

VOETBALLIEFHEBBERS
Zaterdagavond 7.30 uur
op het „Hertha”-terrein te Vinkeveen
Bekerwedstrijd
tussen een 1e klas K.N.V.B.-combinatie en een sterke HERTHA-combinatie.
NIEMAND VERZUIME DEZE BELANGRIJKE WEDSTRIJD

Het verenigingsleven

Ook het verenigingsleven probeerde er het beste van te maken en de besturen deden al het mogelijke om het teruglopende ledenbestand binnen de bestaansgrenzen te houden. Bij honden dressuurclub “de Speurder” en bij V.I.O.S. uit Mijdrecht stond het water inmiddels aan de lippen. Daarom werden door de besturen buitengewone algemene ledenvergaderingen uitgeschreven om hun grote bezorgdheid kenbaar te kunnen maken.

De aankondiging dat een Hertha combinatie het in een vriendschappelijke wedstrijd zou gaan opnemen tegen een vedettenteam, bestaande uit spelers van drie Rotterdamse eerste klassers Sparta, Xerxes en S.V.V., zou enige verstrooiing kunnen bieden. De verwachtingen zullen hoog gespannen zijn geweest, toen halverwege - mede door toedoen van enige plaatselijke

voetbalcoryfeeën o.a. G. en J. Hottinga, J. Ockerse (Hertha), C. Bos (Mijdrecht), C. Verkerk (V.V.U.), B. Woerden (V.D.O.) en H. Wijfjes (N.E.A.) - de Hertha combinatie er in geslaagd was een 2 – 2 ruststand op het scorebord te zetten. Een einduitslag heb ik in de verslaggeving niet meer terug kunnen vinden, wel hoe het na de thee verder is verlopen.

Citaat. Na rust deed men er alles aan om de Rotterdamse boys tegen te houden. De slechte weersomstandigheden echter zorgden voor vele glijpartijen, wanneer men elkaar in goede harmonie rollebollend vloerden. Toen het laatste fluitsignaal klonk, donkerde het reeds en men trof elkaar later in café Ruimzicht waar de beker werd uitgereikt door de heer De Rijk.

Kleine pechvogels

De omstandigheden weerhield kinderen er niet van om gewoon door te gaan met hetgeen ze altijd al gedaan hadden: namelijk spelen. Maar dat kon net als voorheen onvoorspelbaar eindigen, zoals viel op te maken in een augustus editie ergens in Vinkeveen. Een zekere mijnheer K. had aan een zestal koters zijn voornemen kenbaar gemaakt of zij soms zin hadden om per traptax (bakfiets) gezamenlijk naar de Mijdrechtse Speeltuin af te reizen. Na een dag waar het plezier van afspatte, besloot hij een andere weg terug te nemen om zó de kinderen op educatieve wijze wat meer van de natuur te kunnen laten genieten. De Uitweg, hoewel wat smal, leek daarvoor een uitgelezen route. Echter één moment van onoplettendheid was genoeg om een tegemoet komende vrachtauto over het hoofd te zien. Deze schampte de bakfiets en het gezelschap ging vervolgens kopje onder in de naastgelegen moddersloot. Of die paar regels gewijd aan een klein manneke die zich spelenderwijs geheel in zijn eigen kinderwereldje had teruggetrokken. Een oefen riedel - afgegeven vanuit een nabij geposteed afweergeschut - zorgde er voor dat diens vredige fantasiewereld een “voltreffer” moest verwerken. Hij schrok zó van dit helse lawaai, dat hij schreeuwend op de vlucht sloeg en onderweg zo ongelukkig ten val kwam dat hij zijn beentje brak.

Het derde kwartaal 1940

Resumerend leek het nog wel mee te vallen. Natuurlijk knarste het distributie-apparaat op gezette tijden, maar

welk kind zou het erg gevonden hebben dat m.i.v. 16 augustus 1940 het levertraan gebruik werd terug gebracht tot wekelijks “slechts” 200 cc, per hoofd, per gezin en dan ook nog alleen op dokters recept. Wat veel meer te weeg bracht, waren de verduisterende maatregelen die landelijk waren afgekondigd. Wegen en sloten leken al te vaak een geheel te zijn geworden en voetgangers kozen daarom uit eigen veiligheid voor het midden van de weg, de wielrijders echter “hinkten” op eenzelfde gedachte. Het kleine streepje licht van vijf bij één centimeter dat de afgeplakte koplamp verliet, stelde totaal niets voor en was er de oorzaak van dat beide categorieën weggebruikers met enige regelmaat een doelwit vormden voor elkaar. Wat mij ook opviel, was een opvallende aankondiging die gericht leek op “onze bezoekers”. Klaarblijkelijk had men het beste met ze voor en wilden ze ook hen een mogelijkheid voor ontspanning bieden.

IETS NIEUWS:

Naast de gebruikelijke tijdschriften en geïllustreerde bladen zoals bijvoorbeeld; Denksport, de Groene, Panorama, de Lach en Piccolo, heeft de uitgever zijn keuzes verder uitgebreid en zijn nu ook, De Berliner, das Reich, Elegante Welt, Mocca, Muskete, Neue Illustrierte Zeitung, de Stuttgarter en Wiener Roman verkrijgbaar.

Rectificaties

De heer Marcel van de Schaaf reageert op de tekst bij de foto op pagina 139 van de ‘Proosdijkoerier’ (2009). Daar staat vermeld dat het huis van de familie Klaassen plaats heeft moeten maken voor de Provinciale weg. Dit is niet het geval. De woning is gesloopt i.v.m. de Rondweg in Mijdrecht en stond op de plaats waar nu het pad naar de bushalte ligt. Deze woning stond overigens aan de toenmalige Stationsweg. Op de achtergrond is een lichte lijn te zien, dit is de voormalige spoorlijn en daar weer achter is de stal van de boerderij van ‘boer Berg’ zichtbaar. Op die plek staat nu het pand van Van Walraven, zo laat de heer Van de Schaaf weten.

De heer Jan van Breukelen heeft een reactie gestuurd n.a.v. de vorige editie (2010-2). Op de omslag daarvan staat de kerk in Waverveen. De heer Van Breukelen laat weten dat het pand geen rijksmonument is, maar een gemeentelijk monument. Waarvan akte.

Surfen op het web (3)

Door Jaap Meulstee

Het wereldwijde web is een onuitputtelijke bron van informatie.

In ons kwartaalblad willen we met enige regelmaat wijzen op mogelijk interessante sites voor geschiedenisliefhebber. Deze keer met nadruk ook aandacht voor onze eigen website.

Proosdijlanden.nl

Op de verenigingssite proosdijlanden.nl vindt u alle informatie over onze vereniging. In de verschillende deelmenu's kunt u kennis nemen van de doelstellingen van de vereniging en de plannen en activiteiten die we van daaruit organiseren. Onze werkgroepen presenteren zich eveneens via de site. Vooral de werkgroep genealogie is hierbij extra actief. Neemt u eens een kijkje op deze deelpagina en wijs uzelf de weg naar allerlei interessante teksten over het onderzoek naar uw voorouders of andere interessante websites hieromtrent. Op onze site vertellen we ook over onze gedrukte geschiedenisproducten. Uitleg over de inhoud van de Proosdijkoerier staat hierbij voorop. Maar u kunt ook gebruik maken van het gastenboek of het forum. Het online bestellen van onze artikelen (boeken, dvd's of cd-roms) is eveneens mogelijk.

Wat breder qua opzet is de site geschiedenis.nl. Op deze website vindt u een reeks van actuele geschiedenisartikelen. Actuele geschiedenis is in ieder geval een aantrekkelijke vorm van nieuwsgaring. Bij alle actuele evenementen is een terugblik naar vroeger inherent aan een goede nieuwsvoorziening.

Onder het deelmenu dossiers gaat men hierin nog een stapje verder door een aantal artikelen aan elkaar te linken en ruimer aandacht te besteden aan een bepaald thema. Ook een reeks van snel te beantwoorden quizvragen behoort tot de aardigheidjes van deze pagina. De onderwerpen zijn gekoppeld aan examenonderwerpen van het schoolvak geschiedenis en dus een mooie uitdaging. Deze site is gelinkt aan een aantal

uitgeverijen en wil ook een interactief medium zijn voor geschiedenisliefhebbers.

Actuele geschiedenis

Regelmatig kunnen we in de dagelijkse nieuwsgaring kennis nemen van zaken die de historie betreffen. Zo was begin juli de melding over de vondst van schrijfplankjes uit de Romeinse tijd een onderwerp, dat de kranten wist te halen. De houten deeltjes werden gevonden bij het Romeinse fort Fectio in de buurt van Bunnik. Nog niet eerder werden zoveel delen bij elkaar op één plek gevonden, uniek voor Europa.

De vondst is eigendom van de provincie Utrecht. Aldus de berichtgeving hierover op de website nu.nl

Nog een tip: stamboomforum.nl

Het stamboomforum biedt u mogelijkheden om in contact te komen met anderen over genealogie, archieven, geschiedenis en familienamen. Via de diverse (sub)fora kunt u vragen stellen, feedback geven, tips uitwisselen, ideeën opperen, nieuws melden en discussiëren over uw passie, en familienamen zoeken in het 'http://www.stamboomforum.nl/wiezoektwie.php' 'Wie (onder)zoekt wie? register'.

Lees meer over alle gratis functionaliteiten op de pagina <http://www.stamboomforum.nl/mogelijkheden.php>. Alle mogelijkheden op een rij'. Wanneer u zich (eenmalig) registreert kunt u een persoonlijk profiel maken met familienamen die u (onder)zoekt. U kunt zelf berichten plaatsen in (sub)fora en reageren op berichten van anderen. Registreren is gratis op <http://www.stamboomforum.nl/registreren/>.

Mijdrecht: 100 jaar ambachtsschool

Zal de geschiedenis zich herhalen?

Door Joop Frankenhuisen

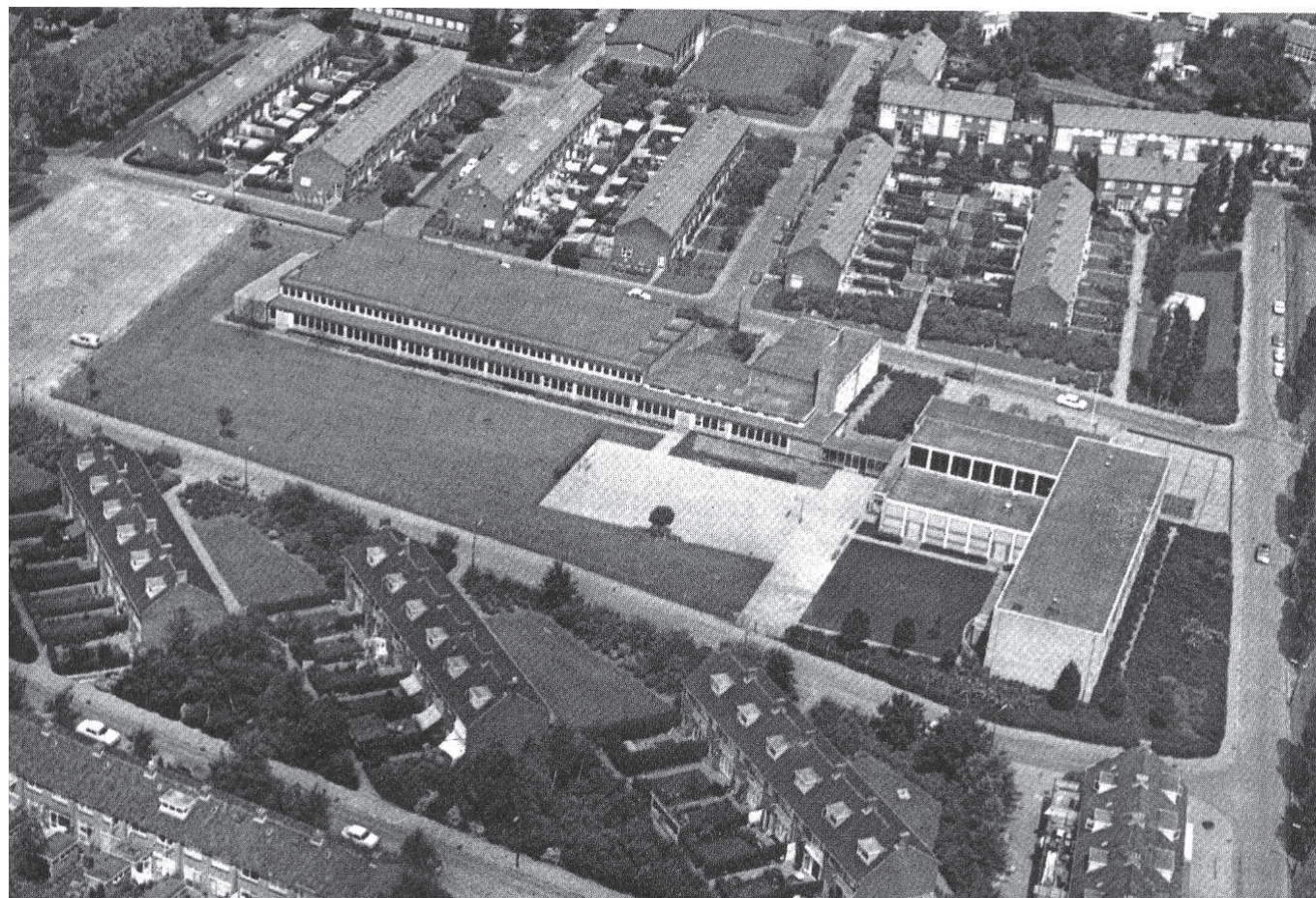
De geschiedenis van het nijverheidsonderwijs in De Ronde Venen is er één van vallen en opstaan, maar vooral één van veel gedoe. Het begint allemaal op 21 oktober 1890 wanneer twee bestuursleden van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen (Het Nut) het idee opperen een cursus hand- en bouwkundig tekenen te starten. Een commissie gaat dat uitzoeken en concludeert haalbaarheid. De werkgevers zijn enthousiast. Maar dat alleen helpt niet, want de gemeenteraad gooit toch roet in het eten. Die wil wel een schoollokaal aan de tekenschool afstaan, maar weigert financieel bij te dragen.

1911. Fase 1. Een ambachtstekenschool

In 1907 is het de voorzitter van Het Nut die met het idee komt een cursus ambachtsonderwijs te beginnen. Om een lang verhaal kort te maken: in 1911 opent Het Nut in één van de lokalen van openbare school een ambachtstekenschool. De school wordt gesubsidieerd door de gemeente, door Het Nut, de provincie en het Rijk. Alleen les in de wintermaanden in bouwkunde, handtekenen, rekenen en taal. Het blijkt allemaal van korte duur, want in 1918 melden de notulen dat de subsidie aan de tekenschool zal ophouden. Daarna wordt de tekenschool door Het Nut niet meer genoemd. De aanwas van leerlingen was kennelijk minder dan eerder gedacht.

1949. Fase 2. Een echte ambachtsschool

Op 28 september 1949 vraagt een twee maanden eerder opgerichte vereniging voor christelijk nijverheidsonderwijs het gemeentebestuur van Mijdrecht een nodigverklaring uit te spreken voor de oprichting en instandhouding van een school voor christelijk nijverheidsonderwijs in de gemeente Mijdrecht. Als katholiek Mijdrecht daar lucht van krijgt, wordt een maand later een stichting opgericht die hetzelfde vraagt, maar dan voor een ambachtsschool op katholieke basis. De politieke verhoudingen in de gemeenteraad laten voor beide verzoeken geen meerderheid zien, zodat de vestiging van een ambachtsschool dreigt te stranden en dat wil de gemeente eigenlijk niet. Pogingen van de

Bovenaan de foto: Anselmusstraat. Rechts verticaal: G. van Stoutenborchstraat.

gemeente om beide partijen een confessionele school te laten oprichten mislukken omdat ze blijven vasthouden aan eigen standpunten. Vooral de hogere katholieke geestelijkheid heeft principiële bezwaren. De impasse wordt doorbroken als twee dagen voor de beslissende gemeenteraadsvergadering een stichting 'Neutrale Nijverheidsschool Mijdrecht' wordt opgericht, waarna de gemeenteraad in een dramatische vergadering besluit de gewenste nodigverklaring aan die neutrale stichting te verlenen. De goedkeuring voor de bouw en de subsidies moeten echter van de provincie Utrecht en het rijk komen. En als de provincie begin 1951 drie subsidieverzoeken binnenkrijgt en ook Breukelen in de markt is voor een ambachtsschool, dreigt Mijdrecht buiten de boot te vallen.

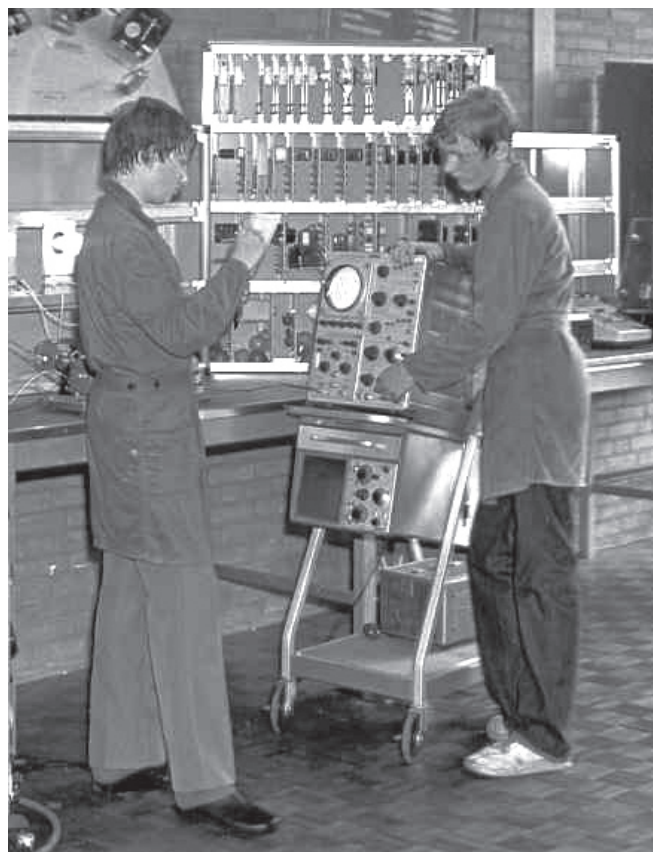
1951. Drie ambachtsscholen?

Nu het besluit is gevallen en de neutrale stichting de nodigverklaring heeft bemachtigd, maakt de gemeente zich op om provincie en rijk te overtuigen dat Mijdrecht de beste plaats is om daar een streek-ambachtsschool te vestigen. Zij vraagt en krijgt daarbij steun van het Economisch Technologisch Instituut in Utrecht (ETI), dat in een rapport Mijdrecht als meest geschikte plaats aanwijst. In juli 1950 stelt de gemeente een nota op waarin zij de behoefte voor nijverheids-onderwijs in Mijdrecht vaststelt. Deze nota wordt gestuurd naar alle bij de vestiging betrokken instellingen: naar het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (OKW), naar de Onderwijsraad, naar de Inspectie Nijverheids-onderwijs en zelfs naar H. M. de Koningin.

Ofschoon de gemeenteraad heeft ingestemd met de nodigverklaring voor een neutrale ambachtsschool, geven de twee andere partijen het nog niet op. Dat blijkt in april 1951, wanneer de provincie Utrecht meldt dat er drie aanvragen voor subsidie zijn binnengekomen. Alle aanvragers vragen geld voor het bouwen en instandhouden van een ambachtsschool. Inwilligen zou betekenen dat er in Mijdrecht drie ambachtsscholen zouden komen. Een protestant-christelijke, een rooms-katholieke en een neutrale. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Utrecht vragen B en W dan ook eerst maar eens uit te zoeken wat de mate van urgentie is om in Mijdrecht één ambachtsschool te stichten. De gemeente benadert de drie partijen en verzoekt nogmaals de noodzaak te motiveren en meer informatie te geven over het aantal te verwachten leerlingen, de kerkelijke gezindheid en het lespakket. De antwoorden en de motiveringen volgen een maand later.

1952. Het tij keert, tijd voor actie

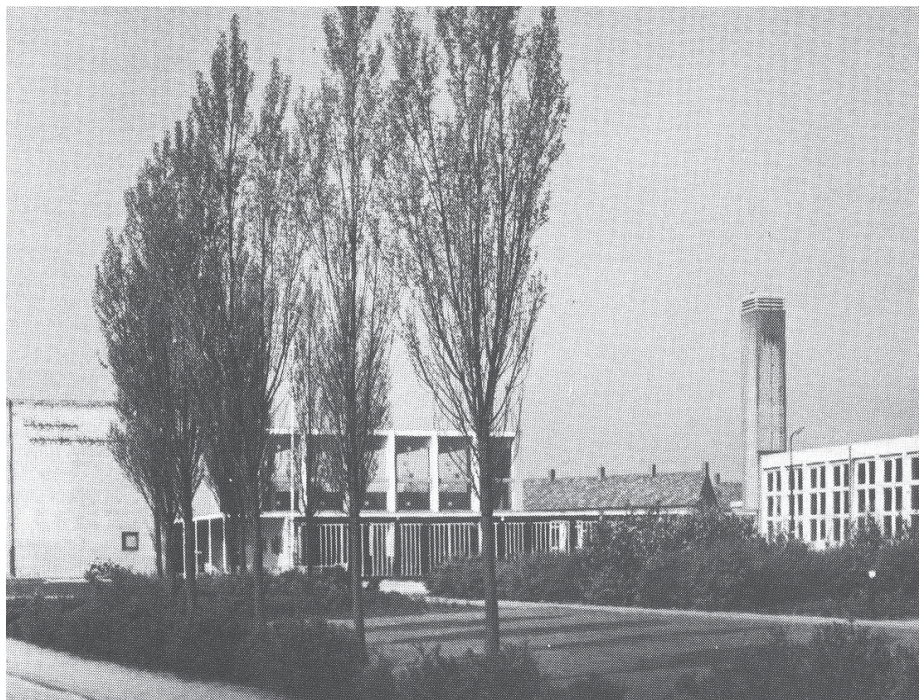
Bijna een jaar lang blijft het stil tot medio 1952 het getij in het nadeel van Mijdrecht lijkt te zijn gekeerd.

In juli nog hebben B en W bij het ministerie gepleit om de ambachtsschool in Mijdrecht en niet in Breukelen te vestigen maar al spoedig komt het bericht dat de minister van OKW Breukelen heeft opgenomen in de rijksbegroting voor 1953. Dat betekent dat Mijdrecht geen subsidie krijgt voor het stichten van een ambachtsschool. Ook GS blijken te zijn omgedraaid en steunen Mijdrecht niet langer. De consternatie op het gemeentehuis is groot. Dit is onverdiend, zeker omdat GS en ETI zich eerder voor Mijdrecht hebben uitgesproken. De Mijdrechtse gemeenteraad besluit tot een groot offensief. Burgemeester Van der Haar schrijft een 'Waarde oom' briefje aan een lid van de Eerste Kamer en vraagt hem om hulp. In oktober volgt een persoonlijke brief van zijn hand aan een aantal leden van de Tweede Kamer en twee collega-burgemeesters. In november stuurt de gemeente brieven naar de leden van de Eerste- en Tweede Kamer, naar de Tweede-Kamercommissie voor Onderwijs en naar de minister van OKW met het verzoek om in de rijksbegroting voor 1953 alsnog rekening te houden met een ambachtsschool te Mijdrecht.

1954. Uithoorn brengt redding

Het keerpunt komt wanneer blijkt dat Uithoorn bezig is met de vestiging van een r.k. nijverheidsschool. Medio 1954 laat de r.k. Centrale voor Nijverheids-onderwijs weten alleen de pogingen tot oprichting van een r.k. nijverheidsschool in Uithoorn te zullen steunen. Voor de r.k. stichting, onder leiding van pastoor Van de Pavert, betekent dit dat het oprichten van een r.k.

Aanzicht school van af de G. van Stoutenborchstraat.

ambachtsschool in Mijdrecht nog maar weinig kans van slagen zal hebben. De kansen voor een christelijke school nemen toe als in juli 1954 de neutralen de aanvraag voor een nodigverklaring intrekken.

Op 19 juli 1954 herhaalt de vereniging voor christelijk nijverheidsonderwijs 'Mijdrecht en Omstreken' het verzoek een nodigverklaring af te geven voor de oprichting en instandhouding van een protestant-christelijke school voor lager technisch onderwijs. In het daaropvolgende raadsvoorstel laten B en W weten dat aangenomen mag worden dat het zeer waarschijnlijk is dat de school in de rijksbegroting van 1955 zal worden opgenomen. Op 17 augustus 1954 gaan de KVP-leden om en gaat de gemeenteraad akkoord met de nodigverklaring. Op 20 juli 1955 tenslotte volgt het Koninklijk Besluit voor de bouw van een Lagere Technische School in Mijdrecht onder de bepaling dat de rijkssubsidie zal ingaan op 1 augustus 1955. Daarmee komt een eind aan een fundamentele strijd die de Mijdrechtse gemeederen precies zes jaar intensief heeft beziggehouden.

1956. Nog even wachten

Het rijk en de provincie hebben ingestemd, maar er liggen nog genoeg hindernissen op de weg naar de bouw van de school. Het bestuur krijgt eerst de onpretige mededeling dat het zeker nog wel drie jaar zal duren voor de bouw van het praktijkgedeelte gerealiseerd kan worden. Vanwege de vele bouwaanvragen voor scholen heeft het rijk beperkingen moeten opleggen. Geadviseerd wordt voorlopig naar een noodbehuizing uit te zien. Die wordt gevonden op het terrein van aannemer Geest op Hofland. In januari 1956 verzoekt het bestuur medewerking om grond te mogen kopen in

de nieuwe wijk Proosdijland. Na veel discussie met gemeenteambtenaren wordt het uiteindelijk ca. 11.000 m² tegen een prijs van 15 gulden per m². Op 1 september 1956 start de school in de inmiddels verbouwde loods op het terrein van G.G.J. Geest en op 4 oktober volgt daar de officiële opening door mevrouw Van der Haar. De secretaris meldt dat het bestuur besloten heeft de school de naam van de bestuursvoorzitter te geven. De 'Maarten van der Vaartschool voor technisch onderwijs'.

1957. In noodgebouwen

De oud-leraren Kok en Van Rijn weten zich nog goed de eerste jaren voor de geest te halen. De

school begint dat eerste schooljaar met één klas leerlingen. Theorie en praktijk in de verbouwde loods van Gert Geest op Hofland nummer 94. De toegang is langs het huis van de voormalige tandarts Kersbergen. Nu staat daar het wijkje 'De Wijde Blick'. De loods is verdeeld in ruimten voor hout- en metaalbewerking, er is een theorieluimte en directeur Postma heeft er zelfs een eigen kamer. De school groeit en in 1957 blijkt extra ruimte noodzakelijk. Die wordt gevonden in het voormalige kaaspakhuis van Bras op Bozenhoven. Daar staat nu het huidige politiebureau. "We zaten in dat kaaspakhuis op de tweede verdieping en moesten via de brandtrap naar boven", herinneren beide heren zich nog. Zij vertellen over de gaten in de vloer en de vaak doordringende kaaslucht die door die gaten naar boven kwam. Naast het pakhuis zit cafetaria 'Dikke Mik'. Daar moeten de leraren vaak hun leerlingen vandaan halen omdat de lessen anders te laat beginnen. Andere ruimte vindt de zich snel uitbreidende school in de spinnerij van de voormalige AZ fabriek en in een loods bij het station. In februari 1961 wordt de voormalige School met de Bijbel aan Bozenhoven gehuurd en helpen de leerlingen van de afdeling houtbewerking mee daar de vloeren te egaliseren.

1962. De nieuwbouw

In februari 1957 gaat de gemeenteraad akkoord met de nodigverklaring voor een avondschool voor vaktekenen aan de Bisschop Koenraadstraat. In juli volgt de vergunning voor de bouw van het praktijkdeel. Op 23 juli 1958 gaat daarvoor de eerste van 600 palen de grond in. In maart 1959 wordt het in gebruik genomen. Op 14 april 1961 volgt de bouwvergunning voor het theoretisch gedeelte van de school. De bouw ervan is dan al in volle gang. De opening van de uiteindelijke

school is op 27 augustus 1962. Directeur Postma maakt het allemaal mee. In 1967 wordt hij opgevolgd door directeur Van der Hoeven die tot 1981 zijn stempel op de school zal drukken.

De school kenmerkt zich door grote discipline en is onderwijstechnisch zijn tijd ver vooruit. “De discipline op school was erg groot”, vertelt conciërge Bas van der Hoeven in 1998. In de school wordt niet gerend en in de beginjaren moeten zelfs de schoenen worden uitgetrokken. “Dat was niet altijd een prettige lucht”, memoreert mevrouw Van der Hoeven, die in die tijd hoofd van de huishoudelijke dienst was. Een van de taken van de conciërge is het toezien op kinderen die te laat komen. Hij herinnert zich een boerenzoon die het presteerde drie jaar lang zowat elke morgen te laat te komen. Omdat de jongen nooit de reden vertelde moest hij vaak als straf nablijven. “Het gekke is, dat ik nooit de indruk kreeg dat hij dat schoolblijven erg vond. Tot bij het diploma uitreiken zijn vader een keer meekwam. Toen bleek dat zoonlief elke morgen de koeien moest melken en zijn vader dat deed als zijn zoon moest nablijven. En daar had zoonlief dan ook drie jaar lang voor gezorgd”, besluit de conciërge de anekdote.

1995. Het einde nadert

Op 21 september 1981 herdenkt de school het 25-jarig bestaan. De ambachtsschool is dan over zijn hoogtepunt heen en het aantal leerlingen, dat ooit topte met 428, daalt drastisch. De tijden zijn veranderd, ambachtsschoolonderwijs in Nederland is uit de gratie. Fuseren met andere scholen lijkt de enige oplossing. Eerst geprobeerd met de katholieke school voor Lager Huishoudelijk Nijverheids Onderwijs, de huishoudschool, gelegen aan de Hoofdweg, maar dat mislukt in eerste instantie vanwege de tegenstelling protestant-katholiek. Daarna geprobeerd met het Veenlanden College, dat mislukt ook. Uiteindelijk vinden de LTS en de huishoudschool elkaar in 1987 in de Scholengemeenschap Midreth. Maar het gesternte is ongunstig en ook die school redt het niet. De laatste reddingspoging ligt in handen van het Veenlanden College, maar praktische bezwaren voor wat betreft het aantal leerlingen maken een samengaan onmogelijk. De enige oplossing is de Scholengemeenschap Midreth langzaam te laten doodgaan. En dat gebeurt. In 1993 gaat de eerste klas dicht, gevolgd door de andere klassen. De vierde klas sluit na het schooljaar 94/95. In juni 1995 is de school ontruimd en in juli al komen de eerste sloopploegen, bevreesd als men is dat het gebouw gekraakt gaat worden.

1997. De sloop

Mei 1997. Voor het gebouw van de ambachtsschool aan de Bisschop Koenraadstraat in Mijdrecht staat een

MIJDRICHT. De begrooting van inkomsten en uitgaven der Ambachtsschool sluit met een gelijk bedrag van f 962.50. Onder de ontvangsten komen voor f 537.50 als subsidie van Rijk, Provincie, Gemeente- en Nutsdepartement, f 150 als contributie van leden; f 100 van lesgelden en f 175 bijdragen in de inrichtingskosten. Onder de uitgaven voor vuur, licht en schonhouden van de lokalen f 97.28; salarissen van de leeraren f 507.50; inrichting en aanschaffing van leermiddelen, teekenbehoefden enz. f 340; en onvoorziene uitgaven f 17.72.

slopmachine van de firma Bos. Bij de machine zijn werknemers druk in de weer het pand te slopen. “Dit trekken we ook zo om”, merkt een van de mannen op terwijl hij op de betonnen pilaren wijst waarop de zijgevel rust. Of ze niet bang zijn voor de grote glasruiten die dan naar beneden komen. “Nee hoor, we zitten goed beschermd”. Hij wijst dan naar de slopmachine met de kolossale arm waaraan een vervaarlijke bek waartussen een brok steen. Onder de machine zit een kleine bedieningsruimte. Binnen in de hal liggen de restanten van wat eens de Maarten van der Vaart ambachtsschool was. De school moest wijken omdat het lager beroepsonderwijs in de gemeente Mijdrecht onvoldoende aanwas van leerlingen had. Was dat ook niet de reden in 1918?

2010. Tijden veranderen

De eerste ambachtsschool in Nederland dateert van 1861. In 1968 wordt de naam veranderd in Lagere Technische School (LTS). In 1999 wordt het type onderwijs onderdeel van het Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO). Probleem is dat veel jongeren zich in de eerste twee jaar door een breed vakkenpakket moeten worstelen en niet meteen voor een vak kunnen kiezen. Tijd dus voor een extra keuzemogelijkheid. Vijftien scholen in ons land zijn in 2010 begonnen met een experiment voor een zogenaamd 'vmbo-vakcollege', dat over enkele jaren drieduizend jonge vaklieden moet afleveren. In de nieuwe opleiding kunnen jongeren weer een echt ambacht leren en, als ze dat willen, al vanaf hun twaalfde jaar. Misschien krijgt de Ronde Venen een derde kans. Last van de verzuiling zullen ze niet meer hebben.

Bevrijdingsfeest Uithoorn

‘Mijn vader speelde de hoofdrol’

Door Piet van Buul

Onder de titel ‘Oorlog en Vrede’ is in de jaren ‘60 een groot aantal artikelen en interviews gepubliceerd in ‘Ons Weekblad’, dat in die periode in Uithoorn verscheen. In deze artikelen werden herinneringen opgehaald aan de oorlog en vooral ook aan de bevrijding en de periode daarna. ‘Ons Weekblad’ keek toen terug op bijna vijftig jaar bevrijding. Ter gelegenheid van de herdenking van vijftig jaar vrijheid zijn onlangs een kleine dertig van deze artikelen gebundeld en opnieuw uitgegeven. In de bundel ‘De onvergetelijke uren, omzien naar de bevrijding’ wordt een buitengewoon boeiend beeld geschetst van het leven tijdens de oorlog en daarna in Uithoorn en de Ronde Venen.

Op de foto's van de bevrijdingsfeesten bij het Fort Amstelhoek herkende mevrouw Tonny van der Velden uit De Hoef haar vader. Die speelde een van de hoofdrollen in het openluchtspel ‘Plant den Meiboom’. Met haar bladeren we door het boek en door het familiealbum. Tonny haalt herinneringen op aan haar flamboyante vader, Jan van Veen, die velen nog zullen kennen als de waard van café ‘de Kil’ in De Hoef.

Het lezenswaardige boek bevat een aantal artikelen uit ‘De Luistervink’, een illegaal dagblad dat tijdens de Tweede Wereldoorlog dagelijks in Uithoorn en omgeving werd verspreid. Drijvende krachten achter ‘De Luistervink’ waren de gebroeders Anton en Abraham

van Hilten. Anton had een boekhandel aan de Wilhelminakade. Zijn broer Abraham woonde er naast en had een sigarenzaak. Het blad werd gestencild op de zolder bij Anton. De redactie was in handen van Huib Zuidervaart. Deze was stakingsleider geweest in Velsen en was bij de familie Van Hilten ondergedoken. Als uitgevers van de illegale krant beschikten ze over een uitgebreid netwerk van vertegenwoordigers in Uithoorn, De Kwakel, Mijdrecht, Wilnis, Vinkeveen, Baambrugge, Abcoude en Kockengen. Deze vertegenwoordigers werden in hun gebied bijgestaan door talloze ‘colporteurs’, die voor de verspreiding van ‘De Vink’ zorg droegen. Door de lezers werd ook geld opgebracht onder het devies ‘helpt de onderduikers’.

Het laatste nummer van het blad verscheen op 10 mei 1945. Enkele dagen na de bevrijding hebben lezers van 'De Luistervink' spontaan geld bij elkaar gebracht om, als dank, twee nieuwe radiotoestellen te kopen voor de heren Van Hilten en Zuidervart. Het benodigde geld was snel bijeen gebracht, maar de levertijd van de radio's bedroeg nog ruim een jaar.

In de bundel treffen we een uitgebreid interview aan, dat de voormalig gemeentesecretaris van Uithoorn en oud burgemeester van Vinkeveen, A.C. Blom had met burgemeester Koot van Uithoorn, enige tijd nadat deze gepensioneerd was. De burgemeester was in 1935 benoemd en werd in 1940 met de gevolgen van de bezetting geconfronteerd. Burgemeester Koot gunt de lezers een ruimhartige inkijk in gebeurtenissen tijdens de eerste uren na de capitulatie en de positie waarin de burgemeester terecht kwam. Gedurende de oorlog moest Koot enkele malen onderduiken maar hij probeerde zo goed als mogelijk het belang van de Uithoornse burgers te dienen. Uitvoerig verslag wordt gedaan van zijn feestelijke terugkomst vanuit zijn onderduikadres in Amsterdam na de bevrijding. Koot bleef tot februari 1965 in functie.

'De onvergetelijke uren' bevat interessante beschouwingen over de wijze waarop de bevolking hier in de regio zich staande trachtte te houden gedurende de oorlog. Vooraanstaande notabelen uit die tijd, zoals dominee De Bruijne, J. Wagenaar van het Interkerkelijk Overleg tijdens de oorlog, oud gemeentesecretaris A. Blom en dokter W.D. Martini, die een noodziekenhuisje inrichtte in de woonkamer van de familie Verhoek van Hotel Restaurant 'Het Rechthuis', komen aan het woord. Maar ook verslagen over bombardementen, wapenopslag en geldinzamelingen, over de rol van de NSB in Vinkeveen, over de onderduikers in Wilnis, het neergestorte vliegtuig aan de Mijdrechtse Dwarsweg en verhalen over clandestiene varkens in De Kwakel, alsmede de kraak van het distributiekantoor in Mijdrecht, maken het boek zeer de moeite waard.

En dan is er het affiche en de foto's van het bevrijdingsfeest en de opvoering van het grote openluchtspel, die de speciale aandacht trokken van de Hoefse Tonny van der Velden.

Openluchtspel

De bevrijdingsfeesten in Uithoorn kregen extra luister door de opvoering van 'een grootsch openluchtspel', getiteld: 'Plant den Meiboom'. Het was een zogenaamd 'lekespel'. Lekespelen waren toneeluitvoeringen die speciaal geschreven waren om door amateurs te worden uitgevoerd. In de eerste helft van de vorige eeuw werden in tal van steden en dorpen feestelijkheden opgeluisterd met een lekespel. In Bussum was er

in die tijd een toneelvereniging 'Ons Leekenspel'. De leden van deze vereniging vormden vaak de kern van de rolbezetting die verder meestal werd aangevuld met plaatselijke amateurs. Regisseur A. Zweers verwierf grote bekendheid en werd veel gevraagd om de regie op zich te nemen.

Zo ook in Uithoorn. Het openluchtspel 'Plant den Meiboom' was speciaal geschreven in verband met de bevrijding en het ging over de onderdrukking en de opstand tegen de bezetter en uiteindelijk over vrede en vrijheid. Het was geschreven door Willem Snitker en werd in die tijd na de bevrijding op tal van plaatsen opgevoerd. Aan de uitvoering in Amstelhoek deden ruim 300 mensen mee. Het stuk werd opgevoerd op het terrein van het Fort aan de Zuwe dat volop ruimte bood voor de boot die een centrale rol in het spel speelde. Er is ongetwijfeld hard gewerkt om het mogelijk te maken om ruim een maand na de bevrijding al drie voorstellingen te kunnen geven.

Tonny van der Velden kan zich nog wel het een en ander herinneren van die bevrijdingsfeesten. "Ik was toen een klein meisje en weet nog dat mijnheer Zweers bij ons thuis kwam om met mijn vader over de opvoering te praten. Mijn vader was al jaren actief bij toneelvereniging Sint Genesis in De Kwakel. Er waren overigens meer familieleden actief bij deze vereniging. Er werd meestal opgetreden in het dorps huis in De Kwakel. Mijn vader vond het een hele eer dat hij een

van de hoofdrollen mocht vertolken bij de bevrijdingsfeesten in Uithoorn. Uit de samenwerking met mijnheer Zweers is een vriendschap ontstaan, die nog vele jaren heeft voortgeduurd.”

Ondanks het feit dat kinderen onder de twaalf jaar geen toegang hadden, is Tonny van der Velden toch naar een van de voorstellingen geweest. “Dat kwam natuurlijk omdat mijn vader er een prominente rol in speelde”, zegt Tonny. “Ik was erg onder de indruk. Ze hadden op het weiland voor het fort een groot schip neergelegd. Voor de meeste toeschouwers waren er geen zitplaatsen. Ik denk alleen voor de notabelen. Verder bleef iedereen staan. Op een gegeven moment stond mijn vader boven in het kraaiennest van het schip. Ik was toen wel erg trots op hem. Ik herkende de foto die daarvan in dat boek is opgenomen, meteen.”

Acteur en entertainer

Jan van Veen is in 1914 geboren in De Kwakel. Hij groeide er op en trouwde er. Dochter Tonny van der Velden werd kort voor de oorlog geboren en wordt binnenkort 72 jaar. Ze was de oudste uit het gezin Van Veen. Ze had nog een jonger zusje en twee jongere broers. Haar vader was van beroep kweker. Hij had een klein kwekerijtje in De Kwakel. De grote passie van Jan van Veen was het toneel. “Zolang ik mij kan herinneren was mijn vader lid van de toneelvereniging in De Kwakel,” vertelt Tonny. “Daarnaast was hij ook muzikant. Hij speelde drums in orkestjes en trad op als muzikant en conferencier. Voor zover ik weet werd er ook in de oorlog wel toneel gespeeld en trad mijn vader ook wel op bij feesten, bruiloften en partijen. Hij was bekend in de omgeving en toen er medewerkers gezocht werden voor het grote openluchtspel tijdens de bevrijdingsfeesten in Uithoorn werd hij gevraagd voor een van de hoofdrollen.”

In 1947 kocht Jan van Veen het toenmalige café ‘De Kil’ in De Hoef en vertrok hij met zijn gezin uit de Kwakel. Tonny: “Voor ons wat dan een hele omschakeling. Maar we hebben in de Hoef altijd een fijne tijd gehad en ik woon er nog steeds met veel plezier. Mijn ouders hebben het café ruim dertig jaar uitgebaat. Tegenwoordig is het bekend als pannenkoekenrestaurant de Strooppot. Toen mijn vader het kocht was het nog een stuk kleiner dan nu. Het was vanaf het begin een drukbezocht café. Door de gunstige ligging naast de kerk hadden we bij ons ook nogal eens begrafenissen of bruiloften in huis. Dan was het café vaak te klein en werd onze woonkamer er bij getrokken om de gasten plaats te bieden. Later is de woonkamer ook bij het bedrijf getrokken.”

Bankfiliaal

De woonkamer van de familie Van Veen heeft ook nog een groot aantal jaren dienst gedaan als filiaal van de Rabobank uit Mijdrecht. Tonny herinnert zich nog dat

Orien Heinsbroek elke vrijdagmiddag zitting had. “De klanten wachtten dan in het café tot ze aan de beurt waren om hun bankzaken af te handelen. Dat was voor de mensen in De Hoef natuurlijk wel prettig dat ze daarvoor dan niet helemaal naar Mijdrecht hoefden. Maar het opvallende was wel dat we op vrijdagmiddag ook regelmatig mensen uit Mijdrecht kregen. Die gingen om redenen van privacy liever naar De Hoef dan dat ze in Mijdrecht naar de bank gingen waar iedereen hen kende.” Tonny laat in het midden wat ze hiervan dacht.

Bruiloften en partijen.

Jan van Veen was een veelgevraagd muzikant en conferencier. Hij trad niet alleen in zijn eigen café op, maar werd ook elders op feesten en partijen gevraagd op te treden. Tonny: “Ik herinner me nog dat mijn vader in het café optrad, staande op het biljart. Daar werd dan een vlondertje op gelegd en daar stond hij zijn liedjes te zingen of bracht hij zijn conference. De teksten van de conferences schreef hij allemaal zelf. Maar wanneer hij ergens op trad waren ze meestal met z’n tweeën. In de loop der jaren heeft hij een duo gevormd met Cor Hogervorst, met Arie de Jong en met Joop Helder.”

De foto’s in het boek ‘De onvergetelijke uren’, brachten bij Tonny van der Velden een schat van herinneringen boven. En dat is ongetwijfeld precies de bedoeling van de uitgevers van het boek. Bij Tonny kwam het familiealbum op tafel. Een schat aan foto’s van talloze optredens van de entertainer Jan van Veen, waaraan ongetwijfeld veel mensen uit de Hoef en wijde omtrek nog goede herinneringen hebben. Toen Jan van Veen en zijn vrouw zich in 1977 terugtrokken uit het café zijn ze naar Culemborg vertrokken. Na een paar jaren zijn ze toch weer terug gekomen naar De Ronde Venen, waar ze aan het Schaepmanplantsoen in Mijdrecht een woning konden krijgen. Moeder Van Veen en haar kleindochter werden kort daarna slachtoffer van een noodlottig verkeersongeval. Jan van Veen is 79 jaar geworden.

Bronnen:

- Tonny van der Velden De Hoef
“De onvergetelijke uren. Omzien naar de bevrijding’ Een bundel verhalen uit ‘Ons Weekblad’, bijeengebracht door Evert Poelwijk

Het besproken boekwerk heeft een omvang van 40 pagina’s en is verkrijgbaar bij Boekhandel Van Hilten in Uithoorn. Prijs € 10,-

Een flinke beloning voor het aangeven van een dievenbende

Door Fred de Wit

Tegenwoordig komt het nog al eens voor dat er een beloning wordt uitgelooft wanneer men tips kan geven die kunnen bijdragen tot het oplossen van een misdrijf. In vroegere tijden gebeurde dit zelden. Maar in 1773 gebeurde dit wel. Er werd zelfs een - voor die tijd - groot bedrag van 600 gulden in het vooruitzicht gesteld.

Een extra vergadering

Op 5 februari 1773 belegden de baljuw mr. A. Calkoen en de schepenen van Waveren, Botshol en Ruige Wilnis, die over de criminele rechtspraak gingen, een extra vergadering.

De baljuw deelde de schepenen mee dat alle middelen moesten worden ingezet om de daders te vinden van de grote diefstal, die in de nacht van 25 op 26 januari had plaats gevonden in de woning van Pieter Groenewoud. Hij constateerde dat het beter zou zijn geweest wanneer het gerecht onmiddellijk, na de overval door de dieven, gebruik had gemaakt van een besluit van de Staten van Holland en West Friesland uit februari 1765, waarin ten opzichte van grote diefstallen en huisvredebreuk openbaarheid werd gegeven. Naar aanleiding van dat besluit werd door de baljuw en de criminele schepenen besloten om publicaties over de overval aan te plakken.

Tekst van het aanplakbiljet

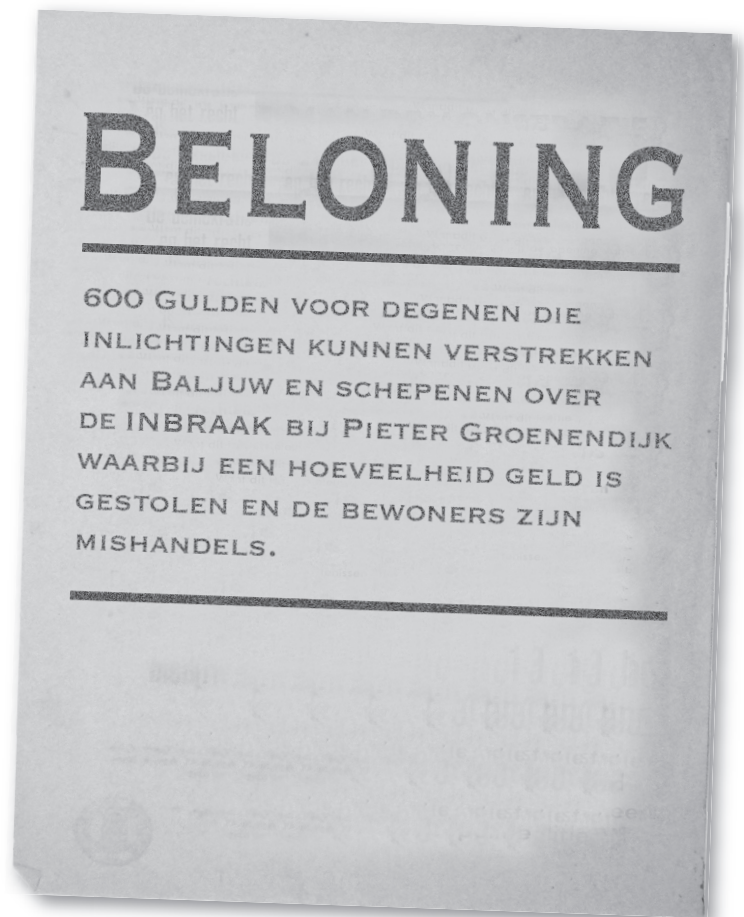
Op het aanplakbiljet stond vermeld dat in de nacht van 25 op 26 januari 1773 door een bende boosdoeners onder de jurisdictie van het dorp Waveren een inbraak had plaats gevonden. De bewoners waren mishandeld en vastgebonden en er was een hoeveelheid zilver en goud geld gestolen. Bovendien werden er eveneens verschillende kleinigheden medegenomen. De dieven zijn nog niet gepakt en het is noodzakelijk dat zij gestraft worden. Daarom wordt een premie uitgelooft van 600 gulden aan diegenen die inlichtingen kunnen verstrekken. De aanbrengrer zal vrijheid van straf worden verleend als hij op enige wijze medeplichtig is geweest door het verbergen of kopen van de buit.

Veel vragen

Of de dieven ooit zijn gepakt en of de beloning is uitgereikt, is niet in het archief te vinden. De grote beloning roept vraagtekens op. Wie heeft die beloning beschikbaar gesteld? Van dit bedrag had een eenvoudige werkmán in die tijd wel een paar jaar kunnen leven. Had de criminele rechtspraak wel de bevoegdheid om een dergelijk groot bedrag uit te reiken? Of was het misschien Piet Groenwoud zelf, die dit bedrag ter beschikking had gesteld? Hoe groot was de buit van

de dieven en waarom had Groenewoud zoveel baar geld in huis? Wat was zijn beroep en waarom moest er een extra vergadering van de criminele rechtspraak worden belegd. Dit zijn allemaal vragen die de onderzoeker zich anno 2010 stelt en heel graag zou willen weten. Maar helaas geven de stukken in Het Utrechts Archief hierop geen antwoord. Maar er is nog een kleine kans op het vinden van meer informatie. Waveren behoorde toen tot de Staten van Holland en misschien liggen er in het Rijksarchief in Haarlem antwoorden op boven gestelde vragen.

Uit archief dorpsgerichten Waveren, Botshol en Ruige Wilnis nr. 249-2165

De jaren '20 van de vorige eeuw

Door Fred de Wit

De Eerste Wereldoorlog was voorbij. De landen die met elkaar in oorlog waren, hadden de vrede getekend. Ook in ons land had men de gevolgen van de oorlog ondervonden. Er was voedselschaarste ontstaan en veel mensen hadden hun baan verloren. De inflatie had de middenklasse armer gemaakt maar door de zwarte handel waren ook mensen rijk geworden. Het oude leven keerde terug, maar men wilde meer.

Emancipatie

Alles was niet meer zo vanzelfsprekend als vroeger. Men wilde na al de moeilijke jaren van het leven genieten en veel mensen geloofden met meer vertrouwen in de toekomst. In de landen, die met elkaar in oorlog waren geweest, hadden vrouwen veel werkzaamheden in de fabrieken overgenomen omdat de mannen naar het front gingen. Na de afloop van de oorlog stelden zij zich geëmancipeerder op en eenzelfde tendens was in ons land merkbaar geworden. Vrouwen kregen in 1922 eveneens kiesrecht, hoewel dat bij de katholieke en protestants-christelijke partijen aanvankelijk op weerstand stuitte. Steeds meer vrouwen kleden zich volgens de laatste mode. Het dragen van lange rokken raakte uit de mode. De tijden waren voorbij dat het niet betamelijk was wanneer een onderwijzeres van de christelijke school te Mijdrecht zich regelmatig op de fiets in het dorp vertoonde. De bioscopen schoten als paddestoelen uit de grond. In de muziek werd de jazz, afkomstig uit de Verenigde Staten, bijzonder populair evenals de charleston. Ook de mannen deden aan de nieuwe mode mee omdat het confectiekostuum voor iedereen betaalbaar geworden was. Met mooi weer trok men er met de fiets op uit om te genieten van de natuur. Sommigen zagen deze ontwikkelingen met lede ogen aan en wilden dat de overheid daartegen maatregelen zou nemen. Zo werd er onder andere gewaarschuwd tegen gemengd zwemmen, dansen en de omgang van jonge mannen en vrouwen met elkaar zonder voldoende toezicht van ouderen. Een van die kwesties werd ook in de raad van de gemeente Mijdrecht besproken. Men had er zelfs twee raadsvergaderingen voor nodig om tot een oplossing te komen.

Wijziging van de politieverordening

Tijdens de raadsvergadering van 3 maart 1921 stelde het raadslid De Rijk voor om over te gaan tot het wijzigen van de politieverordening. Hij wilde hierin een bepaling opnemen die verbood dat personen van beiderlei kunne samen zouden kunnen zitten of liggen langs de toegankelijke wegen. Hij achtte dit nodig in

het belang van de zedelijkheid, want hij had geconstateerd dat langs de Mijdrechtse Zuwe en langs de Ringdijk 2e Bedijking ergerlijke dingen gebeurden. Bijval kreeg hij niet van het raadslid Engel. Die vroeg zich namelijk af of deze beslissing voor de gemeente wel nodig was. Engel vond het voorstel van zeer ingrijpende aard en wilde tijdens de raadsvergadering nog geen beslissing nemen.

Engel gaf bovendien aan dat hij dikwijls over de genoemde wegen reed en nooit iets bijzonders had gezien. Regelmatig was hij fietsers tegen gekomen die van de natuur genoten en in het gras een boterkammetje aten. Zij deden dat vaak ook uit financiële overwegingen. Engel gaf bovendien aan dat “als wij dit deze mensen verbieden, zal onze gemeente ook voor banken moeten zorgen”.

Burgemeester Padmos had wel begrip voor de goede kanten van het voorstel maar hij vroeg zich af of dit voor Mijdrecht wel noodzakelijk was. Initiatiefnemer De Rijk stelde daarop voor om het verbod te beperken tot twee personen die niet met elkaar zijn getrouwd en elkaar niet verstaan in de 1e, 2e of 3e graad van bloedverwantschap. Hij wilde alleen de onzedelijkheid bestrijden. Volgens hem zijn de mensen, die samen gaan fietsen wel zo kapitaalkrachtig dat zij hun boterhammen niet langs de weg behoeven te gebruiken. Het door hem ingediende voorstel is volgens hem hoofdzakelijk voor mensen die niet in ons dorp wonen. Het raadslid Zuidervaart vroeg zich af of het eventueel plegen van onzedelijke handelingen niet op grond van een ander wetsartikel kon worden bestraft. De burgemeester antwoordde hierop dat dit al in het wetboek stond. Volgens Zuidervaart was dit voldoende. Het raadslid Verweij voegde hieraan toe dat met extra politietoezicht ook veel te bereiken viel.

De raadsleden kwamen niet tot een besluit en besloten dit agendapunt aan te houden tot een volgende vergadering. In de vergadering van 7 april kwam men op dit voorstel terug. Burgemeester en wethouders stelden voor om - evenals Abcoude Baambrugge - in de verordening op te nemen dat het verboden is om op of langs de openbare weg te zitten of te liggen nadat de ambtenaren van de politie hebben gelast zich onmiddellijk te verwijderen en wel langs de weg of in de richting die hun door de politie is aangegeven. Over dit voorstel werd slechts kort gesproken, omdat de meeste raadsleden zich in dit voorstel konden vinden. Alleen het raadslid De Rijk, de indiener van het oorspronkelijke voorstel, vond de bepaling te zwak en zo bleef Mijdrecht in zijn ogen een gemeente die de onzedelijkheid onvoldoende bestreed.

Geraadpleegde bronnen:

- Streekarchief Vecht en Venen.
Gemeenteraadsnotulen gemeente Mijdrecht.

LEZING OVER: BOEREN IN HET VEEN; DE MIDDEL- EEUWSE AGRARISCHE VEENONTGINNINGEN TUSSEN AMSTEL EN RIJN

De heer Dr. Chris de Bont, historisch geograaf bij Alterra Wageningen Universiteit, zal op DONDERDAG 7 OKTOBER een lezing geven over ‘Boeren in het veen’.

In relatief korte tijd is in de Middeleeuwen het gebied van De Ronde Venen en omgeving door ontginnende boeren in gebruik genomen. In een lezing met zeer veel kaarten en

foto's vertelt de historisch geograaf Chris de Bont aan de hand van vele voorbeelden over de wijze waarop dat in zijn werk is gegaan. Het veen dat de boeren moesten bedwingen was niet overal zo plat als een pannenkoek, maar kon ook zeer reliëfrijk zijn. De ontginners hielden bij het graven van de sloten rekening met het reliëf. Verder naar het zuiden, langs de oevers van de Leidse Rijn werd het veen wel platter. Aan de hand van de ontginningen van De Ronde Venen en van het zogenaamde Cope-gebied van Kockengen, Kamerik e.o. wordt uitgelegd hoe die middeleeuwers hun kennis van het toen aanwezige veenlandschap omzetten in een zo goed mogelijke wijze van ontginnen van deze oudste gebieden. Ontwatering van het veen speelde daarbij een allesoverheersende rol. Over deze oudste ontginningen zijn niet veel geschreven bronnen in de archieven bewaard gebleven. Gelukkig is het mogelijk om aan de hand van de sporen die zij in het landschap hebben achtergelaten – we noemen dit het topografisch archief – toch een idee te krijgen over het hoe en waarom van hun ontginningswerkzaamheden. Het blijkt dat het heel goed mogelijk is om, ondanks het gemis aan geschreven bronnen, door het lezen van het topografisch archief, de middeleeuwse boeren zeer nabij te komen. Het zo'n duizend jaar geleden ingerichte landschap vormt als het ware een spiegel van hun middeleeuwse geest. Het is een intrigerende zoektocht naar het verleden.

Locatie: Hervormd Verenigings-gebouw
Herenweg 207, Vinkeveen
Aanvang: 20.00 uur

Ontdek de geheimen van de waterschapsarchieven

Nieuwe mogelijkheden waterschapsarchieven bij hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV)

Door Jan C. Blom

Deze bijdrage geeft een kort overzicht van de nieuwe mogelijkheden voor historisch onderzoek in de waterschapsarchieven. Het gaat hierbij een voorbeeld van de archieven van bovengenoemd waterschap. Dit kan een opstap zijn om vaker archieven van waterschappen te gebruiken voor publicaties over het thema water en land.

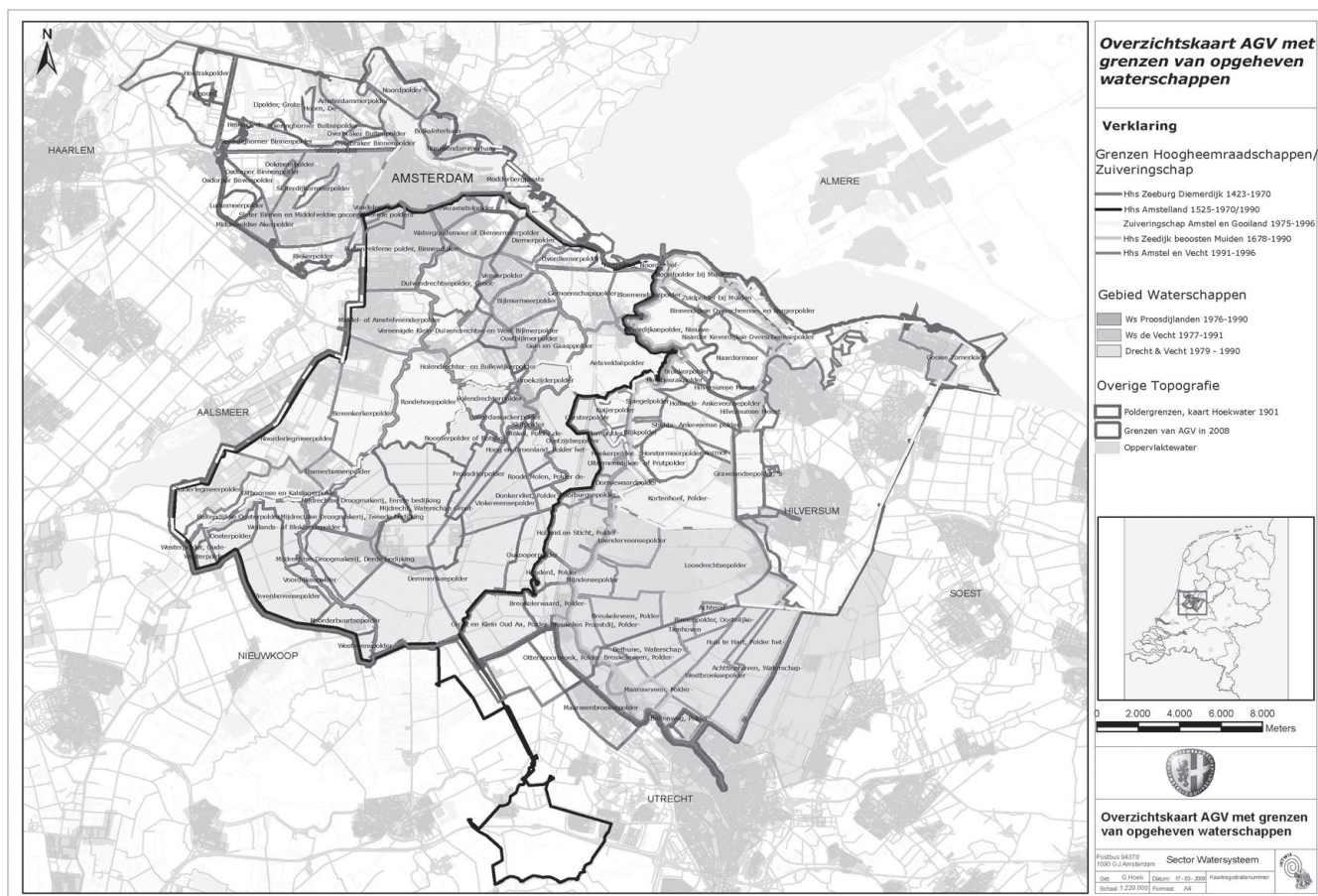
Archieven over Proosdijlanden

Archiefonderzoek is eenvoudiger en boeiender dan het lijkt. Voorbeelden van namen van polders en waterschappen rond Ronde Venen zijn: waterschap Proosdijlanden, grootwaterschap Ring der Ronde Venen, Bedijkingen der Mijdrechtse droogmakerijen, Noordpolder of Bothshol, Groot en Klein Oud Aa, Oukoop, Groot-Mijdrecht, Groot-Wilnis Vinkeveen, Wilnis-Veen- en Veldzijde, Noordse buurt, Kromme Mijdrecht.

Archieven bij het waterschap

In de tijdschriften van de regionale en lokale historische verenigingen in het werkgebied van het hoog-

heemraadschap verschijnen regelmatig publicaties waarin water en land aan de orde komen. Tot nu toe is er voor de artikelen meestal gebruikt gemaakt van oudere publicaties en van archieven van gemeenten. De archieven van waterschappen zijn veel minder geraadpleegd. Er ligt nog veel bronnenmateriaal dat bruikbaar is voor nieuw onderzoek. Voor het inzien van archieven kunnen belangstellenden terecht in de studiezaal en op internet. De historische archieven zijn met de vestigingsplaats van het bestuur en de medewerkers in 2005 verhuisd naar Amsterdam. Voor onderzoek zijn hier alle relevante archieven bij elkaar en die kunnen in onderlinge samenhang worden ingezien.

Overzicht opgeheven polderbesturen

Op bijgaande kaart en stamboom is te zien welke gebieden van rechtsvoorgangers op het terrein van het waterbeheer deel uitmaken van het hoogheemraadschap AGV. Deze gebiedskaart staat ook op de website van AGV met extra mogelijkheden om lagen met informatie interactief in- en uit te schakelen en vervolgens in te zoomen op details van de oude en nieuwe grenzen binnen het werkgebied. De stamboom laat in een oogopslag zien welke besturen van gebieden vroeger zelfstandig waren. De archieven zijn in beheer gekomen van het hoogheemraadschap als rechtsopvolger. De opgeheven besturen die links op de stamboom staan zijn in de loop van de tijd een onderdeel gaan vormen van waterschappen die rechts staan. De stamboom biedt een hulpmiddel om te weten welke delen zijn opgegaan in het grotere geheel. In de loop van de tijd zijn de verschillende taken en bevoegdheden die bestaan hebben tussen de afzonderlijke polders opgeheven en zijn nieuwe taken toegevoegd die voorheen niet bestonden.

Op de website van AGV staan de links naar downloads op de pagina Zoeken in het archief.

Toegangen op internet

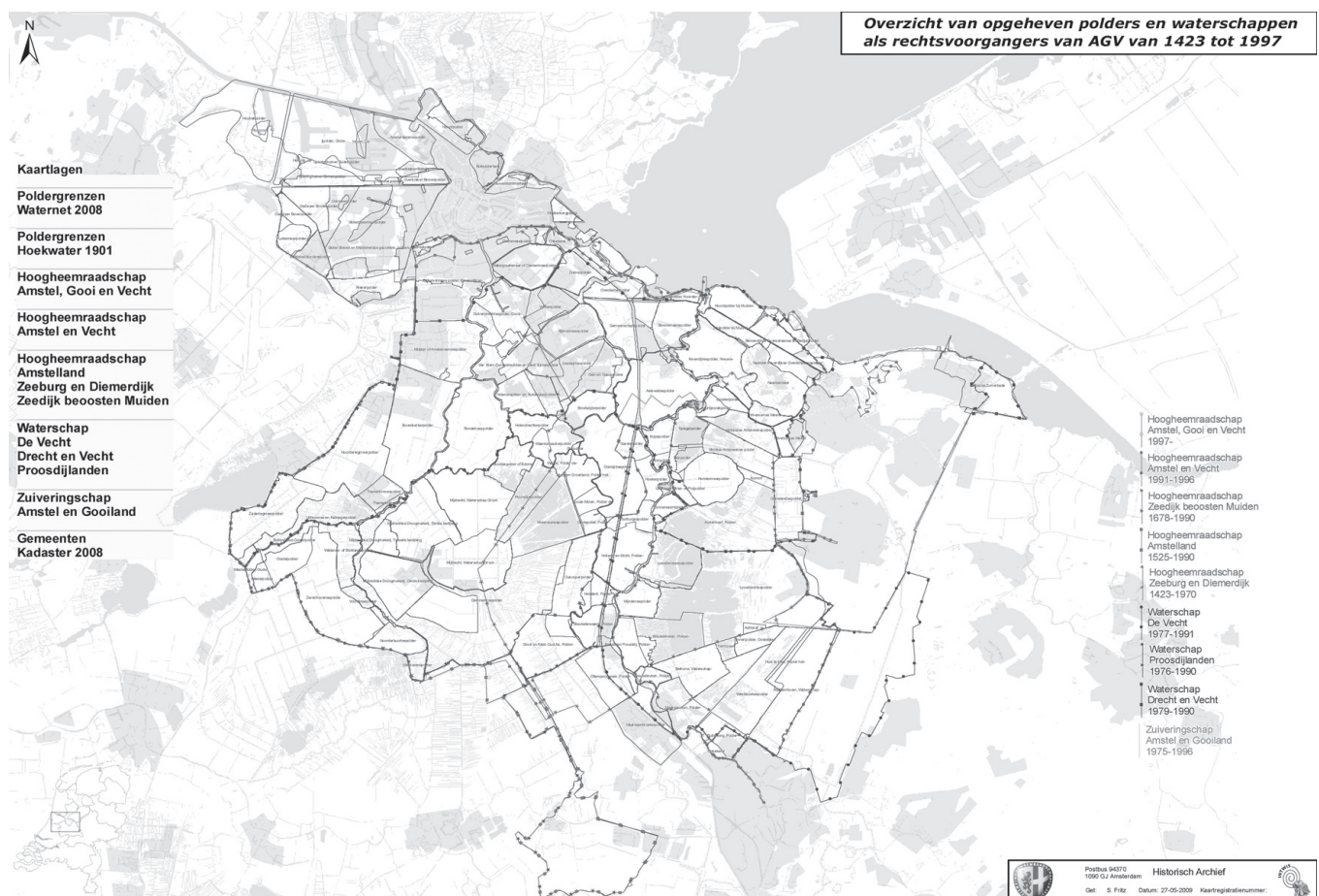
Op de website van het hoogheemraadschap is al enkele jaren een simpele en handige toegang aanwezig naar de informatie op internet over de bewaarde archieven van de rechtsvoorgangers. Daar staan algemene

aanwijzingen en hulpmiddelen om te weten hoe belangstellenden informatie kunnen raadplegen in de archieven. Er is een compleet archievenoverzicht met bijzonderheden van alle polders die in beheer zijn van AGV of zijn verwijzingen opgenomen naar andere beheerders. Van een aantal archieven staan tevens de archiefinventarissen integraal op internet. Daarmee heeft de bezoeker direct en snel een systematisch overzicht van de beschrijvingen van alle archiefbestanddelen. Op termijn staan daar ook de andere toegangen.

Op de website van AGV staat op pagina Online zoeken het overzicht AOV Archievenoverzicht AGV

Archieven digitaal

De afgelopen jaren is het Historisch archief van AGV begonnen meer papieren bestanden digitaal aan te bieden. Er is gestart met het tonen van waardevolle historische kaarten van het werkgebied en van technische tekeningen. De opzet was om via internet belangstellenden een hulpmiddel aan te bieden om te weten wat voor bestanden beschikbaar zijn in de archieven. Een volgende stap was het aanbieden van digitale scans van de belangrijke historische teksten die tot nu toe uitsluitend ter inzage waren tijdens openingstijden in de leeszaal van het waterschap in Amsterdam. Ook de komende jaren zullen nieuwe scans van teksten op de website worden aangevuld. Er is een optie om integraal in de gedrukte en getypte teksten op alle

woorden te zoeken. Op de website van AGV staat onder Zoeken in het archief: Scans van teksten.

Scans van teksten

Door het aanbieden van informatie via internet kunnen bezoekers op elk moment kennis nemen van de inhoud van het waterschapsarchief. Dat biedt mogelijkheden om belangstellenden die anders niet zo gauw een bezoek brengen aan het waterschapsarchief wel kosteloos inzage te geven in historische teksten met achtergronden over het werk van de waterschappen in het verleden. Dat zijn bijvoorbeeld de algemene en bijzondere reglementen, de keuren of politiereglementen van de polderbesturen en waterschappen met een omschrijving van hun taken. Ook zijn voorbeelden ter inzage van de handgeschreven notulen van de dagelijkse en algemene besturen van enkele waterschappen. Daarnaast zijn er allerlei teksten met gegevens voor historisch onderzoek: bestekken van bouwwerken zoals dijken, gemalen en sluizen. Verder zijn er rapporten van zeer uiteenlopende onderzoeken voor juridische procedures, bestuurshervormingen en andere veranderingen bij waterschappen die incidenteel tot maatschappelijke beroering aanleiding hebben gegeven.

Bronnen voor onderzoeken

De waterschapsarchieven zijn in de dagelijkse praktijk een belangrijke bron voor historisch onderzoek voor de medewerkers van het waterschap. Van alle gebruikers vormen zij de grootste groep die veelvuldig de leeszaal bezoekt in plaats van uitlening van dossiers. De historische informatie op papier wordt meer gebruikt dan vroeger omdat er weinig mensen meer bij de taakuitvoering betrokken zijn die uit mondelinge overlevering van familie en omwonenden in hun directe omgeving kennis hebben van gegevens over het verleden. Bij de zoektocht naar informatie kunnen de archiefmedewerkers met ervaring met waterschapsarchieven gerichte adviezen geven. Onderzoek in openbare archieven van rechtsvoorgangers voeren interne en externe bezoekers zelf uit onder toezicht in de leeszaal en niet de beheerders. Bezoekers hebben bij gecompliceerde zoekvragen het beste kennis van de nuances van de vraagstelling en de relevante zoektermen. Ook kunnen zij beoordelen wanneer voldoende zorgvuldig onderzoek is gedaan naar de gewenste historische informatie die voor de actuele situatie relevant is.

Onderzoeken door waterschap

Medewerkers van AGV en Waternet die tegenwoordig werkzaam zijn bij beleidsvoorbereiding en taakuitvoering van waterbeheer hebben meer dan voorheen de behoefte om de informatie uit de archieven te raadplegen. Hierin zijn immers vele gegevens bewaard over de uitvoering van werken en over rechten en plichten

van rechtsvoorgangers en betrokken grondeigenaren en andere belanghebbenden. Als voorbereiding op nieuwe besluiten door het bestuur worden gegevens in archieven opgezocht als achtergrond en motivatie. Dat kunnen besluiten zijn om na afweging van alle feiten en belangen op de ingeslagen weg verder te gaan in het verlengde van vroeger genomen besluiten. Maar kan er ook toe leiden om een andere weg te gaan omdat de omstandigheden zijn gewijzigd. Deze onderzoeken in de archieven zijn niet alleen van belang voor het bestuur, maar ook voor de inwoners van de gebieden waarvoor de besluiten genomen moeten worden. Recent zijn onderzoeken uitgevoerd voor nieuwe watergebiedsplannen voor onderdelen van het werkgebied.

Onderzoek door publiek

Naast de interne onderzoeken voor het waterschap hebben de afgelopen jaren ook heel wat belanghebbenden van buiten het waterschap hun weg kunnen vinden naar de archieven van het waterschap. Dat gebeurde voor onderzoek met een beperkt particulier belang, bijvoorbeeld op zoek naar informatie over familieleden in het verleden of over kwesties rond eigendommen of belangen van particulieren tegenover het waterschap bij de uitvoering van waterwerken. Bekend zijn de dijkafschuiving in Wilnis, de plannen met Groot Mijdrecht en Horstermeer en de restauratie van de Vecht. Ook betrokken externe klanten kunnen over deze zaken zelf de archieven inzien. Tenslotte is er een kleine groep onderzoekers met een maatschappelijk onderwerp van onderzoek met als doel een publicatie voor een breder publiek. Voorbeelden zijn een onderzoek naar molens in de Ronde Venen, een conflict over afwatering door de Zuidersluis te 's-Graveland en naar de financiering van de Zuiderzeedijken. Ook waren er onderzoeken naar de ontwikkeling van de vervening rond Loosdrecht, waterbeheer in Diemen, of naar specifieke gemalen of buitenplaatsen, een studie naar waterwegen in het Gooi, de vroegste ontwikkeling van polder Dorssewaard en een inventarisatie van cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken voor het waterbeheer in diverse gemeenten. Onlangs verscheen een uitvoerige publicatie Zeven eeuwen familie Breij in het Utrechtse veenweidegebied door Mieke Breij. In dit boek staan vele voorbeelden van mogelijkheden van familie- en regionaal-historisch onderzoek. Ook deze en andere publicaties zijn ter inzage bij het historisch archief van AGV te Amsterdam.

De heer Jan C. Blom is waterschapsarchivaris

Voor belangstellenden staat op de website van AGV www.agv.nl een webspecial over land en water in regio's van AGV met een link naar voorbeelden van digitale bestanden over Proosdijlanden en omgeving.

Dropping in De Hoef

Door Anton van Hilten

De oorlogsjaren 1940-1945 gingen aan mij - lagere schooljongen en later HBS'er - geboren in 1931 - heel bewust voorbij. Hoewel het doen en laten van mijn vader Anton van Hilten (1900-1954) door hem aan mij niet verteld werd - die generatie deelde dit soort zaken niet met hun kinderen - gaf ik mijn oren en ogen altijd wel goed de kost. Ik ving veel op. Ik ging bijvoorbeeld op de fiets naar school in Amsterdam en moest dan in Amstelveen, bij de vertegenwoordiger van Papierfabriek Van Gelder, vlees afgeven.

Waarom die man vlees kreeg, werd mij niet verteld, maar ik begreep wel dat daarvoor weer papier naar Uithoorn kwam om “De Luistervink” te kunnen blijven uitgeven. “De Luistervink” was een ondergronds krantje, dat drie keer per week door mijn vader in een oplage van 1.350 exemplaren gestencild werd en in Uithoorn en in de noordwest hoek van Utrecht in het geheim door bezorgers werd verspreid. Dus ook volop in “De Ronde Venen”.

Dat vlees kreeg mijn vader van de mensen van het slachtbedrijf in Uithoorn in ruil voor vetvrij perkamentpapier, dat hij als kantoorboekhandelaar verkocht en nog op voorraad in zijn magazijn had liggen.

Dat ruilen en het afgeven van vlees ging uiteraard allemaal buiten de boeken om. Daardoor kreeg mijn vader - na de oorlog - het predicaat “zwarthandelaar” opgeplakt van een controleambtenaar van het slachthuis, die Duitsgezind was en daarom buiten de transacties op het slachthuis werd gehouden, maar na de oorlog in overheidsdienst gehandhaafd bleef.

Na de oorlog werd mijn vader vanwege deze beschuldiging door de belastingdienst dusdanig aangeslagen dat hij een flinke hypotheek op zijn toen schuldenvrij pand moest nemen om de aanslag te kunnen betalen. Aan de verklaring van de ambtenaar in overheidsdienst werd meer geloof gehecht dan aan het verhaal van mijn vader. Dat heeft hem veel pijn gedaan.

De kopij voor “De Luistervink” werd aangeleverd door Huib Zuidervaat, een oude schoolvriend van mijn vader, die bij zijn vader, Hein Zuidervaat, in de Mennonietenbuurt ondergedoken zat. Hij was daardoor in de gelegenheid om “Radio Oranje”, via een daar verborgen radio, te beluisteren. Diezelfde Huib Zuidervaat (“Ome Jan” in de oorlog) heeft meegewerkt bij een dropping van militair materieel in De Hoef op het land van Wim Keizer. Hij heeft daarover een verslag geschreven, dat bij Van Hilten’s Boekhandel in 1945 is uitgekomen onder de titel “RAF Gooi Wat Af”. Dat is één van de bronnen van dit artikel (RAF = Royal Air Force).

Naar de dropping

Het is op zaterdag 14 april 1945 - dus tegen het eind van de oorlog - als Ome Jan samen met Coos, de leider

bij de plaatselijke ondergrondse, bij de verborgen radio op de zolder zit en daar boodschappen te horen krijgt via een BBC uitzending op het vaste uur dat voor Nederland is gereserveerd. Dat was “Radio Oranje”. Elk land heeft zo bij de BBC een vast uur voor een uitzending in de eigen taal. In die uitzending horen zij zeggen: “Hier volgen 15 bijzondere boodschappen”. Dat zijn allemaal boodschappen in geheimtaal, een bonte rij met bij voorbeeld de boodschap “De melk kookt over” of “Ons kraantje lekt weer” of “Hij heeft op zijn fluitje gefloten”. Bij die boodschappen zit ook een boodschap voor de groep van Coos. Die boodschap luidt: “Voorzichtigheid is hier geboden”. Alleen Coos kende die boodschap. Dat houdt in dat het die nacht gaat gebeuren. Die nacht zal een dropping in De Hoef plaats vinden. Niet alleen voor de Uithoornse verzetsgroep, maar ook voor de verzetsgroepen in Mijdrecht en Wilnis zullen wapens worden gedropt.

De dropping zou die dinsdag daarvoor al plaats hebben gevonden, maar ging toen niet door. Het wachten van de opvangploeg was die nacht tevergeefs geweest, maar de deelnemers hadden het wel als een goede oefening ervaren.

Deze zaterdagavond was het aanvankelijk prachtig weer. Tussen 10 en 12 uur ‘s nacht zou de dropping plaats gaan vinden. Als verzamelpunt was de schuur van veehouder Wim Keizer afgesproken. De boerderij ligt onderaan de dijk in de Zevenhovensche polder, achter De Hoef. Het heet nu de Hoge Dijk.

Voor ze op pad gingen, werd om 20.15 uur nog één keer naar “Radio Oranje” geluisterd. Nog een keer worden de boodschappen herhaald. Ook de boodschap “Voorzichtigheid is hier geboden”. Coos en zijn manschappen weten wat hen te doen staat.

Ze gaan op de fiets naar de boerderij. Hoewel het na 8 uur ‘s avonds spertijd is - dat betekent dat je dan niet meer buiten mag zijn - blijkt dat niet iedereen zich daaraan houdt.

Diverse bekenden van de manschappen staan namelijk voor hun huis een luchtje te scheppen. Met hun viereen rijden ze naar het verzamelpunt: Coos, Frits, Staf (in politie uniform!) en Ome Jan.

De brug in De Hoef laten ze liggen, het is te gevaarlijk om daarover te gaan, immers toen ze door de Kromme

Mijdrecht fietsten, werden ze herkend. Daarom fietsen ze door en worden verderop door een ploeggenoot van de verzetsgroep naar de overkant geroeid. Om niet teveel op te vallen, gaan de mannen zo langs verschillende wegen naar de boerderij.

Deze vier gaan langs een achterweg - nu de Hoge Dijk - via damhekken en twee bruggen. Deze bruggen worden later opgehaald en daar zal dan een gewapende wacht bij staan. Bij de boerderij blijken al anderen gearriveerd te zijn. Ook de verzetsploegen uit Mijdrecht en Wilnis. Een zekere Bob gaat de ruim 30 mannen in ploegen indelen.

Zicht op de polder waar het droppingsterrein lag.

De dropping zelf

De afgelegen landerijen in de Zevenhovensche Polder liggen tussen een dijk en een tochtsloot. Het waterrijke land heeft langsloten en smallere, ondiepe dwarssloten die op de tochtsloot uitkomen. In de oorlog moesten veel weilanden voor akkerbouw, zoals granen en aardappels, gescheurd worden. De meeste kavels zijn niet over een pad bereikbaar. Het vervoer zal dan ook per praam moeten plaats vinden. Een nog in stand gebleven weiland direct achter de boerderij is uitgekozen als droppingplaats voor de RAF. Gelukkig is dit weiland wel met paard en wagen bereikbaar.

Op dat weiland staan drie lampen in de lengterichting opgesteld. Twee rode en in het midden één witte, verborgen in kistjes, die op die manier alleen naar boven toe hun licht kunnen uitstralen. Twee man zijn er nodig voor de bediening. Eén voor de accu en één voor de lamp. Daarnaast was er nog een seinlamp. Daarmee konden de afgesproken roepletters naar de vliegtuigen worden geseind.

Intussen had iedereen op de boerderij zijn taak gekregen: drie zoekploegen van vier man; twee ploegen van drie man bij de bruggen; een ploeg van drie langs de dijk; een transportploeg die de boer zal helpen; een arts is aanwezig om eerste hulp te geven als dat nodig is; twee mannen vormen de vaarploeg voor de twee pramen.

De wapens worden tevoorschijn gehaald. De man in politie-uniform heeft zijn dienstpistool, anderen hebben eveneens een pistool. Eén heeft zelfs een

stengun, het meest gangbare machinepistool uit de oorlog. De plaatsen waar eenieder zich moet opstellen, wordt ingenomen. Intussen is het donker geworden en het begint te regenen.

Iedereen is in afwachting van het motorgeronk van een vliegtuig. Zullen ze ondanks de regen toch komen? Je voelt de spanning die in de lucht hangt.

Eindelijk horen ze het vliegtuig naderen. Op bevel worden de lichten aangestoken en de seiner kan zijn werk gaan doen. Hij seint steeds weer opnieuw: "RAF gooi wat af" - "RAF gooi wat af". De piloot wordt zo duidelijk gemaakt dat hij de goede aanvliegroute heeft. Het vliegtuig met vier motoren komt laag over maar het vliegt door. Gelukkig, het vliegtuig vliegt rond en komt weer laag over, als een groot, donker gevaarte. Het vliegt in de richting die de lampen aangeven en laat zijn vracht aan parachutes los. Hoewel de lampen in de juiste windrichting staan opgesteld, komen de parachutes met de containers niet allemaal keurig op het weiland achter de boerderij terecht.

Het verzamelen

Ze liggen verspreid over diverse kavels en er komen ook containers in de sloten terecht. De zoekploegen doen hun werk. Omdat containers ook op plaatsen liggen, die niet per paard en wagen bereikbaar zijn, wordt de praam - die in de sloot achter de boerderij ligt - gebruikt. Toch valt het niet mee om de achttien containers en drie pakketten te vinden.

Ze weten dat deze aantallen gedropt zijn, want de aantallen staan namelijk duidelijk aangegeven op de witte containers. Witte containers, want dan vallen ze goed op. Een zwaar wolkendek, waaruit regen valt, maakt het zoeken extra moeilijk.

Sommigen kennen het terrein met langsloten en dwarssloten goed, anderen totaal niet. Hoewel ze een zaklantaarn hebben, lopen sommigen toch een nat pak op. Zaklantaarns die eigenlijk teveel worden gebruikt, want daardoor zouden ze op kunnen vallen en het licht zou hen kunnen verraden. De parachutes worden weggestopt en zo verborgen dat ze niet meer te vinden zijn. Als ze niets meer kunnen vinden, blijkt er nog één pakket te ontbreken.

De verzamelde containers worden zo nodig opgeladen en met paard en wagen naar de twee pramen gebracht, die bij de dijk klaarliggen. Sommige containers zijn zo zwaar dat vier mannen nodig zijn om ze te verplaatsen. Daarna worden de pramen door de brede sloten van het bovenland van de Bloklandse Polder weggevoerd naar de boerderij van Bram van der Horst aan de westzijde van de Kromme Amstel, ter hoogte van de Pondscoekersluis.

Daar worden ze uitgeladen en in de varkensschuur snel leeg gemaakt. Want de lege containers moeten - voordat het licht wordt - in een sloot gedumpt worden, zodat ze onvindbaar zijn.

Achter de sluis stroomt de Kromme Mijdrecht.

De inhoud van de containers is heel divers: stenguns, blikken trommels met munitie, vier mitrailleurs met munitie, blikken met biscuit en repen chocolade, corned beef, sokken, wanten, een kaki uniform. En ook onderdelen van een anti-tank geschut en pantservuisten. Als het al volop daglicht is, is de klus geklaard. Iedereen gaat die zondagmorgen omzichtig naar huis. De eerste kerkgangers zijn al op weg naar de kerk. De ontbrekende container is later toch nog gevonden. Hij lag in een sloot en is alsnog geborgen. Later zijn de wapens met een roeiboot geleidelijk aan naar diverse plaatsen in Uithoorn overgebracht. De roeiboot - op het oog vol met grind geladen - voer rustig tussen de aan de kade liggende schepen van de Duitsers door. De boot werd op de kant fietsend begeleid door mannen van de ondergrondse, die in de fietstas hun stengun hadden verborgen.

Epiloog

Als ik de verhalen van de mensen van de ondergrondse goed begrepen heb, was de saamhorigheid in de oorlog tussen deze mensen, die uit allerlei geledingen van de bevolking kwamen, zeer groot.

Hoe verschillend de samenstelling van de groep ook was, ze hadden allen maar één gedachte: de vijand - de Duitsers - moest overwonnen worden. Ook bij deze dropping was de samenwerking groot. Niet iedereen was even handig of deskundig of bekend met het terrein. Maar ze namen het voor elkaar op. Verwijten vielen er niet. Ze hielpen elkaar zo veel mogelijk. Ze vertrouwden elkaar. Daarom was voor veel mensen, die in de ondergrondse zaten, de periode na de bevrijding moeilijk. De groep viel uit elkaar. Iedereen ging weer over tot de orde van de dag. De saamhorigheid van de "vogels van diverse pluimage" viel weg. Ieder viel weer terug in zijn eigen sociale omgeving. De oude scheidslijnen bestonden weer. Psychische opvang, zoals nu gebeurt met militairen die terugkomen uit oorlogsgebieden, was er niet. Je moest jezelf maar zien te redden. Sommigen is dat nooit helemaal gelukt.

Wie werkten mee?

Naar aanleiding van de film "Uithoorn - het gaat goed", die in mei/juni 1945 werd opgenomen, kunnen een aantal leden van de ondergrondse, die aan de dropping meewerkten, teruggevonden worden. Ongetwijfeld zeer incompleet geef ik de volgende namen (alfabetisch) door:

Floor Gortemulder - Martin van Grieken - Cor Habets - Wim de Heus - Jan de Hollander - Bram van der Horst - Bertus de Jong - Wim Keizer - Jacob Keur - Gerlof Kluis - Tinus Koeleman - Nordanus - Henk Stam - Hein Verbrugge - Huib Zuidervaat.

Bronnen:

- H. Zuidervaat "RAF - Gooi Wat Af" - Het verslag van een dropping (1945)
- De film "Uithoorn - het gaat goed."
- A.L.Th. Verhaar : "De ondergrondse komt bovengronds" - artikel in "De Lange Brug", 30e jaargang nr. 1/2 - 2005

Een klooster of (klein) seminarie in Mijdrecht

Door Jan Rouwenhorst

Het is 1950. Nederland is verzuild en dat geldt zeker voor een dorp als Mijdrecht, dat dan bijna 5.400 inwoners telt. In de optiek van de pastoor wordt het katholieke deel van de bevolking achtergesteld. In hetzelfde jaar bedraagt het geboorteoverschot 119 (en dat is vrij hoog, jr). En de door gemeente wordt over het hele jaar slechts één echtscheidingsvonnis ingeschreven.

Correspondentie

Het is de laatste dag van oktober. Die dag is bij protestanten ook wel bekend als Hervormingsdag. Dan wordt herdacht dat Maarten Luther op 31 oktober 1517 zijn 95 proteststellingen tegen een kerkdeur in het Duitse stadje Wittenberg zou hebben gespijkerd. En daarmee

begint de breuk met de rooms-katholieke kerk.

De gereformeerde ARP-burgemeester van

Mijdrecht, Johannes van der Haar,

moet de symbolische betekenis van die

laatste dag van oktober hebben gekend. En uitgerekend op die dag schrijft de burgervader een brief aan kardinaal De Jong, de aartsbisschop van het bisdom Utrecht. Waarover gaat de correspondentie?

De burgemeester laat de eminentie onder andere weten dat hij de waarde van het katholieke Sint Gerardus Majella Gesticht “in genen dele onderschat”, want het is “een inrichting waar tientallen bejaarde inwoners genieten van een uitstekende verzorging en een rustige levensavond.”

De burgemeester schrijft dat het steeds zijn “warme belangstelling en sympathie” heeft wanneer er in Mijdrecht “plannen worden gemaakt en uitgevoerd tot grotere activiteit op kerkelijk of maatschappelijk terrein, omdat een dergelijke ontplooiing van krachten het leven in het algemeen niets anders dan gunstig kan beïnvloeden.”

Gunstige ligging

In eerste instantie wekt de brief van de burgemeester de suggestie op, die goed vervat is in het gezegde “bij de

duivel te biecht gaan”. Wat wil Van der Haar?

De kern van de brief laat geen ruimte voor onduidelijkheid: Hij wil een klooster in Mijdrecht en verwoordt dat - na enige omtrekkende bewegingen - als volgt aan de hoogste katholieke kerkleider van Nederland: “(...) indien er in de toekomst plannen mochten worden gemaakt voor de bouw van een klooster, verzoek ik Uwe Eminentie aan de gemeente Mijdrecht te willen denken.” Mijdrecht is in de optiek van Van der Haar klaarblijkelijk the place to be. “Mijdrecht heeft ten opzichte van de grote steden een zeer gunstige ligging. De plaats mag zich verheugen in een bloeiend cultureel leven en het Rooms-katholieke deel der bevolking groeit ook hier sneller dan enige andere groep.” Met belangstelling en onder dankzegging vooraf wacht de burgemeester het antwoord van kardinaal De Jong af.

Lachen

Enkele dagen later krijgt de kardinaal weer post uit Mijdrecht. Deze keer is het Th.W.M. van de Pavert die in de pen klimt. Hij is al sinds 1928 pastoor van de parochie van de Heilige Johannes de Doper. Het is een interessant document, want hij adviseert kardinaal De Jong om de burgemeester een positieve reactie te sturen. Duidelijk moet namelijk blijken dat de burgemeester “kan rekenen op de medewerking van Uwe Eminentie.”

De gewiekste pastoor geeft vervolgens aan: “Met dit antwoord is de Heer Burgemeester overgelukkig en hij heeft er niet het minste idee van dat er nooit een Congregatie of Orde naar deze gemeente uitziet.” En daarvoor geeft pastoor Van der Pavert ook goede redenen aan. Zo zou er in Mijdrecht geen gunstig klimaat zijn en bovendien waarschuwt hij voor hoge bouwkosten, “omdat alles onderheid moet worden.” Hoe weet de pastoor van de brief van de burgemeester? Daarover is pastoor Theo van de Pavert klip en klaar: Hij heeft dat “uit een vertrouwelijke mededeling van de gemeentesecretaris”. En dat is de katholieke J.G.A. Koedam, die in 1948 zijn vader is opgevolgd als hoogste ambtenaar op het gemeentehuis. Koedam laat de pastoor weten dat hij als gemeentesecretaris van de burgemeester de opdracht heeft gekregen om de brief

op te stellen “over het beschikbaar stellen van bouwgrond voor vestiging van een of andere kloosterorde”, maar dat hij “bij wijze van afschuiving die vraag door een niet-katholiek had laten klaar maken.” Later schrijft Van de Pavert daarover aan de aartsbisschop: “Wij (de pastoor en de gemeentesecretaris, jr) hebben na deze mededeling daar hartelijk om gelachen en hadden de overtuiging dat daar geen enkele orde of congregatie op zou ingaan.”

Aanschrijvingen

Binnen een week krijgt de burgemeester antwoord. De kardinaal laat hem weten dat “wij onze medewerking niet zullen weigeren, als gegadigden zich zouden presenteren om zich te Mijdrecht te vestigen.” Bovendien geeft de katholieke voorman aan goede nota te hebben genomen van het aanbod om bouwgrond tegen aannemelijke voorwaarden beschikbaar te stellen”, voordat hij de brief afsluit “met gevoelens van oprechte hoogachting.”

De pastoor laat vervolgens aan de aartsbisschop weten: “Nadat het antwoord van Uwe Eminentie was binnen gekomen, (...) is aan de gemeentesecretaris opgedragen om aan alle mogelijke en onmogelijke congregaties en orden, vrouwelijke zoals mannelijke, te schrijven dat voor vestiging in de gemeente op billijke voorwaarden grond werd aangeboden. De gemeentesecretaris heeft de brief weer laten opstellen door een niet-katholiek ambtenaar. Hij heeft mij de Pius-almanak gevraagd en daaruit zijn al die adressen opgezocht.” Die Pius-almanak is een jaarboek met adresgegevens van en aanvullende informatie over

allerlei katholieke organisaties in Nederland.

Van de Pavert heeft geadviseerd om ook een dergelijke brief te sturen aan pater Cornelis Verwoerd, “priester-zoon dezer gemeente” en toentertijd overste van het studiehuis “Sint Vincentius van Paulo” te Nijmegen. De pastoor verwacht wel een reactie van hem, want hij staat in nauw contact met deze oud-parochiaan, die eerder professor in de geschiedenis was.

Zijn respons komt vlak voor de jaarwisseling en het antwoord laat niets te wensen over: “Ons zien ze niet: bouwen te duur.” Fijntjes herinnert Van de Pavert de aartsbisschop aan zijn eerdere brief, waarin hij ook al wees op de hoge bouwkosten.

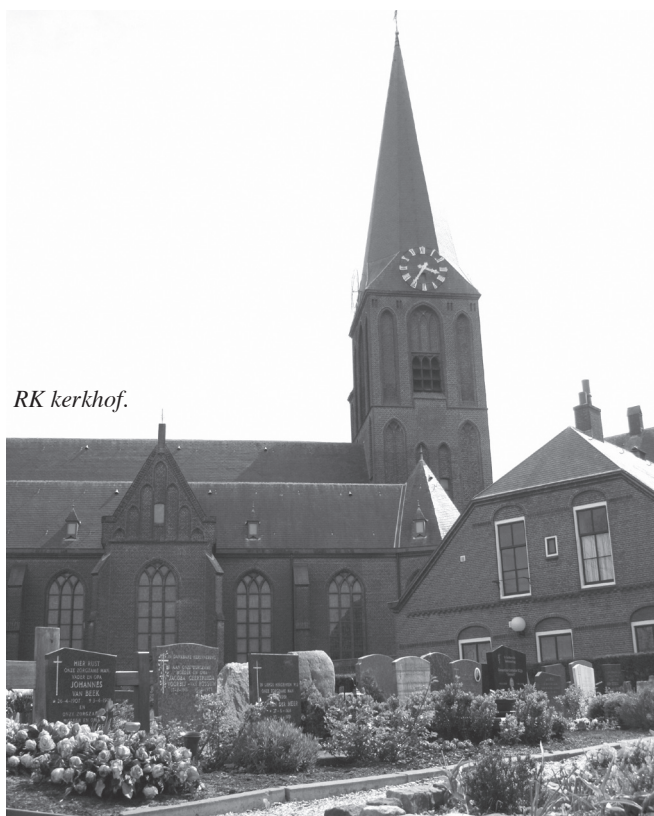
Bekeerlingen

Begin januari 1951 krijgt Van de Pavert een telefoontje uit het Brabantse Boxtel. De overste van de Augustijnen Paters (= Assumptionisten) daar is geïnteresseerd en wil graag weten hoe de parochiepastoor er over denkt. De overste heeft al een uitnodiging voor een nadere bespreking op het gemeentehuis. “Daarop heb ik hem gezegd, kom dan eerst hier aan de parochie om de zaak te bespreken.” Op 22 januari is het zover. Van de Pavert bericht de aartsbisschop er het volgende over: “Heb hem gevraagd inzage van het schrijven van de burgemeester. Verder gevraagd wat zijn plannen dan waren, wat zij hier wilden uitrichten. Antwoord: “Om assistentie in de omgeving te verlenen.” Hierop heb ik geantwoord dat dit niet veel zou uithalen om deze redenen: te Aalsmeer zitten de Paters Carmelieten en te Woerden de Paters Franciscanen. Onze omgeving (heeft) niet zulke grote parochies en (die) hebben slechts assistentie nodig met het 40-uren gebed, of voor één of twee dagen voor een enkele keer.” De overste zou nog geopperd hebben om dan hulp te verlenen bij het bekeringswerk, maar ook daar heeft Van de Pavert geen behoefte aan. “Geantwoord: Als wij in twee jaren één bekeerling hebben, dan hebben we het druk.”

De pastoor vervolgt: “Die Provinciaal (= Overste, jr) heeft wel zijn conclusies getrokken, is naar het gemeentehuis gegaan en daar zal het wel bij besprekingen gebleven zijn. Hem is gevraagd of hij nog iets zou laten weten. Maar niets meer gehoord. En van de gemeentesecretaris vernam ik wel dat het is afgesprongen.”

Ongeschikt voor studenten

Een week later, het is dinsdag 30 januari, krijgt Van de Pavert bezoek van twee paters Montfortanen uit Limburg. Zij vertellen hem dat ze twee weken daarvoor met de burgemeester besprekingen hadden gevoerd. De pastoor vraagt hen wat ze hier willen beginnen. “Een studiehuis was het antwoord. Daarop gevraagd: Kent u hier de streek, of komt U uit deze omgeving?” Na een ontkennende reactie is Van de Pavert zo vrij om zijn beschouwing te geven. “Dat mij

RK kerkhof.

dit toch heel geen streek leek voor studenten. Geen natuur, vochtig klimaat, geen wandelwegen voor de studenten, geen bomen, een streekdorp, geen afwisseling van wegen

(...). Daarop medegedeeld dat de grond hier eerst nog bouwrijp gemaakt moest worden en daarop volgt het heien, wat betekent “een bouw gaat de grond in”. Ook de grond niet geschikt voor bosbeplanting en aanleg van vlotte tuinen, enz.

Van de Pavert vraagt naar de grondprijs die de burgemeester heeft genoemd. Als hij hoort dat die vijftig cent of één gulden per vierkante meter bedraagt, typeert hij de goedkope aanbieding als “zeer slechte grond”.

Ieder op eigen terrein

Desgevraagd geeft de pastoor aan geen bezwaar te hebben tegen de komst van een klooster, “maar vooruit moet dan vastgelegd worden dat ieder op eigen terrein blijft” en hij laat de twee paters ook al vast weten dat hij niet gelooft “dat Zijne Eminentie zo hard zal bijten in de vestiging van een klooster hier.”

Tot in detail wordt de aartsbisschop op de hoogte gesteld. “Verder werd geïnformeerd naar de aard en karakter van het volk in deze omgeving.” De reactie van Van de Pavert is: “Geheel anders (dan) in het Limburgse.”

Begin februari wordt de pastoor door gemeentesecretaris Koedam op de hoogte gesteld dat er zeer serieuze kandidaten zijn voor de aankoop van een stuk grond van één gulden per vierkante meter. Het gaat om de Paters van Mariannahill uit het Limburgse Arcen. Ze zouden belangstelling hebben voor tweeënhalve hectare om daarop een seminarie (internaat en opleidingsinstituut voor priesters, jr) te beginnen. Uit de correspondentie met de aartsbisschop kan worden afgeleid dat het Van de Pavert irriteert dat de paters geen contact met hem hebben opgenomen.

“Roomse bacillen”

Duidelijk is ook dat Van de Pavert geen enkele aan drang voelt om de komst van andere katholieke clerici - van welke Orde of Congregatie dan ook - te ondersteunen, maar zijn obstructie voor de buitenwacht goed weet te maskeren. Zo schrijft hij aan de aartsbisschop:

“Het wordt - dunkt mij - een mooie vertoning wanneer - en dat komt zeker - bekend wordt dat de burgemeester moeite doet om het Roomse gevaar midden in het dorp mijndrecht te poten. De protestanten van allerlei schakering doen hun uiterste best om wat Rooms is uit het dorp te weren en Mijndrecht-dorp een niet-katholiek aspect te geven. En de burgemeester zal het paard van Troje binnenhalen en midden in hun omgeving een kweekplaats van Roomse bacillen oprichten. Van dien kant wordt het werkelijk prachtig, als daar een volslagen Roomse nederzetting kwam. Want als de condities sterk genoeg gesteld worden voor hun zijn in de parochie, geloof ik voor mij dat hun aanwezigheid in de ronde venen nog niet zoveel last zal brengen.” En passant meldt Van de Pavert dat er actie ondernomen moet worden om de vestiging van een r.k. Ambachtschool te realiseren, ook al zijn daar op de begroting van het Ministerie nog geen gelden voor beschikbaar. (...) “Eminentie, behandel al deze aangelegenheden met Uw Vicarissen (= plaatsvervangers, jr), gij zijt nu van alles op de hoogte.”

In zijn jonge jaren was Theo van de Pavert pastoor op Ameland, waar de kardinaal bij de burgerlijke stand als boring in 1885 was ingeschreven als Jan de Jong. Dezelfde naam als zijn vader, die in de volksmond - vanwege zijn beroep - Jan de Bakker werd genoemd.* Van de Pavert stond op goede voet met de familie van de kardinaal en ontmoette hem daar als de kardinaal op familiebezoek was. De verhouding tussen de twee was bijzonder goed. De aanhef in brieven die Van de Pavert aan de kardinaal schreef, was vaak “Amice” in plaats van het meer formele “Eminentie”.

Archieven

Is er in de archieven van de paters Assumptionisten, de Missionarissen van Marianhill of van de Montfortanen iets bewaard over de kwestie? De heer Anco Burg, archivaris van de Augustijnen, vindt in Boxtel twee brieven terug van burgemeester Van der Haar. Het gaat om een brief, waarin bouwgrond in Mijndrecht wordt aangeprezen. “Met belangstelling zie ik Uw antwoord, dat portvrij in bijgaande retourenveloppe kan worden verzonden en waarvoor ik U reeds op voorhand gaarne dank zeg, tegemoet.” In de andere brief meldt de burgemeester dat hij rekt - “zonder Uw bericht van het tegendeel” - op hun komst op 23 januari 1951 om twee uur ’s middags in het gemeentehuis. De heer Burg heeft mij laten weten verder “geen enkele aansluiting in onze archieven betreffende een reactie of eventueel bezoek aan Mijndrecht” gevonden te hebben” en sluit af met “Jammer”.

Pater G. Willemse CMM, van de Missionarissen van Mariannahill, kan in het archief niets vinden en laat weten: “Zelf was ik in die tijd nog student hier en zulke nieuwtjes waren alleen bekend in “hogere

kringen". Ik kan het ook niet meer navragen bij een van de oversten van die tijd, want die leven niet meer. Jammer dat ik U niet verder kan helpen!"

Ook Pater Hub Kleijkers, beheerder van het provinciaal archief van de Montfortanen, doet onderzoek. En hij laat per email weten wel enige gegevens te hebben gevonden.

"Onze provinciale overste, pater Heiligers is op visitatie in Afrika (Congo) en is meerder maanden afwezig. Zijn vicaris, pater M. Goltstein houdt hem op de hoogte van de zaken in Nederland. In zijn getypte brief naar Congo spreekt hij o.a. over Mijdrecht. (...) Buiten deze brief is er niets in onze archieven."

Nogal hobbelig

Uit de brief blijkt dat de burgemeester gemeentegrond in de aanbidding heeft "gelegen kort bij of tegen de kom van het dorp: één perceel van twee hectare fl 0,75 per vierkante meter (omgerekend 34 eurocent, jr), twee percelen van plusminus 5 hectare ieder, à resp. fl. 1,00 en fl 0,50 per m²." Vicaris Goltstein vervolgt: "Als ik spreek van percelen wil ik daarmee zeggen dat 't één geheel vormt, niet dat er geen slootjes doorheen zouden lopen." Hij is op dinsdag 16 januari 1951 op het gemeentehuis ontvangen en typeert de omgeving van Mijdrecht aan zijn overste in het verre Afrika: "(...) laag polderland vol sloten en slootjes. Over de vrij smalle dijkjes-wegen, nogal hobbelig, komt men in de kom van het dorp. Een echt polderdorp, kleine lage huisjes met een bruggetje er voor, niet onvriendelijk. De zusters van Schijndel hebben er een school, de wijkverpleging en een tehuis voor ouden van dagen, een behoorlijk gebouw (bedoeld wordt Gerardus Majelle, jr); ze zitten er sinds meer dan 25 jaar. De ontvangst op het gemeentehuis was zeer voorkomend en de burgemeester stond zeer sympathiek tegenover de vestiging van een Kl(ein) Seminarie in zijn gemeente. Gaarne wilde hij er grond voor ter beschikking stellen."

Eerste indruk

Gemeentesecretaris Koedam is bij het gesprek aanwezig en die zou bij boeren in Vrouwenakker nog pools-hoogte willen nemen of boeren daar bereid zouden zijn grond ter beschikking te stellen, want de gemeente heeft daar geen grond in eigendom. De zaak ligt echter gecompliceerd, omdat Vrouwenakker kerkelijk behoort tot de parochie De Kwakel, die onder het bisdom Haarlem valt. "Provinciegrenzen en parochiegrenzen lopen daar dus nog al door elkaar."

De vicaris loopt niet over van enthousiasme en noteert in de brief dat zijn eerste indruk was "dat we ons daar

toch nooit zouden vestigen. Die indruk heb ik ook bij de burgemeester van Mijdrecht achtergelaten, maar bij mijn thuiskomst vond ik (het) verstandig toch een poortje open te laten. Ik heb de burgemeester bedankt voor de ontvangst en geschreven dat we zijn brief met vriendelijk aanbod niet in onze archieven zullen opbergen, maar de mogelijkheid van vestiging te Mijdrecht in ernstige overweging blijven houden."

Afsluitend schrijft de vicaris aan zijn overste: "Mijdrecht biedt het voordeel dat de burgemeester gunstig gezind is en deze had de beste hoop de goedkeuring van de raad er door te krijgen. Op de kaart bekeken ligt het centraal, maar niet aan een grote weg. Er is een busverbinding uit Utrecht met overstappen in Breukelen, volgens de Zusters alle twee uur. Over verbindingen naar andere richtingen ben ik niet voldoende geïnformeerd, maar veel verwacht ik er niet van: 't ligt ongeveer 5 Km van Uithoorn. En dan, 't ligt in het Aartsbisdom en of de Kardinaal zijn medewerking zal verlenen tot het oprichten van een school mogen we betwijfelen. Vrouwenakker ligt weer erg op een uithoek en de burgemeester vertelde dat hij, om daar te komen, een weg moest volgen over de gemeente Uithoorn. Bovendien is het laag polderland: voordat er een gebouw staat, zal nog heel wat geld de grond in moeten (...)."

Met dank aan Fred de Wit.

** Uit de Nederlandse geschiedenis is een andere Jan de Bakker bekend. Het gaat om een voormalig priester - afkomstig uit Woerden - die uit het ambt stapt, in het geheim trouwt en het dan als bakker zijn brood verdient. Hij is de eerste ketter in Nederland die ter dood wordt veroordeeld en sterft op de brandstapel. Dat gebeurt in Den Haag in 1525.*

Bronnen:

Brief burgemeester Van der Haar, d.d. 31 oktober 1950
Brief pastoor Van de Pavert, d.d. 3 november 1950
Brief aartsbisschop De Jong, d.d. 7 november 1950
Brief pastoor Van de Pavert, d.d. 3 februari 1951
Persoonlijke correspondentie

Afbeeldingen:

- De foto van pastoor Van de Pavert is afkomstig uit "Mijdrecht, meer dan veen alleen" door drs. E.A.G. van den Bent en drs. C.M.P.F. van den Broek, Mijdrecht 1985.

Herinneringen vervagen, maar verdwijnen nooit

Door Joop Frankenhuisen

Dit keer aan het woord Grada en Peter Lauffer met een terugblik op Buitenlust, ofwel 'De Eetkamer van Vinkeveen', zoals veel Vinkeveners zich het gezellige restaurant aan de Herenweg, hoek Julianalaan, nog zullen herinneren. Getuige de vele krantenknipsels, die ze allebei zorgvuldig bewaard hebben, zullen de echte herinneringen aan hun stukje levenswerk niet snel verdwijnen.

Wat wel verdwenen is, is het karakteristieke pand, waarin zij 30 jaar lang hard gewerkt hebben om Vinkeveen een eetgelegenheid te bezorgen die van heinde en verre bezoekers zou trekken en die zelfs internationale bekendheid zou krijgen. In 2004 wordt het pand plotseling afgebroken om plaats te maken voor 'iets veel mooiers en vooral iets hoogs' waar half Vinkeveen op tegen is, wanneer de plannen naar buiten komen. Daarmee is het hart van het dorp nu een beeldbepalend pand kwijt. Het werd gebouwd als hotel tijdens de crisisjaren rond 1928 door Jan Bader. Nu resteert een kale vlakte met lelijk aanzicht.

De jonge jaren

Peter (69) en Grada (68) groeien op in Utrecht. Peter in een pleeggezin bij de familie Lauffer waaraan hij volgens zeggen weinig leuke herinneringen heeft overgehouden. Alleen lekker eten is hem bijgebleven, zoals die bordjes rode bietjes, maar die herinnering zal ongetwijfeld te maken hebben met zijn latere opleiding en werk als kok. Na de lagere school volgt hij een opleiding tot smid en gaat dan, min of meer gedwongen, werken bij Werkspoor. Echt leuk heeft hij die tijd nooit gevonden. Geen wonder dan ook dat hij, vijftien jaar oud, Werkspoor voor gezien houdt en gaat varen op o.a. het weerschip Cumulus. Eén van de twee Nederlandse weerschepen. Hij is daar koksmaatje en leert wat het is om voor soms zo'n 80 gasten van het KNMI en de bemanning eten klaar te maken en het hun naar de zin te maken. Een paar jaar later wordt hij geroepen om zijn plicht voor het vaderland te vervullen. Hij moet in militaire dienst. Eenentwintig maanden bij het corps commandotroepen. Een harde tijd die zo zijn sporen heeft nagelaten en een deel van zijn karakter heeft gevormd.

Grada komt uit een gemengd nest. De ene ouder is katholiek, de ander is protestant. Echt gelovig is het gezin niet. De opvoeding is streng, vooral moeder was niet zo leuk, maar al met al kijkt ze toch terug op een prettige jeugd. Na vijf jaar de meisjes-HBS te hebben

Grada en Peter Lauffer.

gevolgd gaat ze werken als kapper. Herenkapper wel te verstaan. Het is tijdens een knipbeurt dat zij Peter Lauffer leert kennen. Zij weet het nog als de dag van gisteren. Peter wilde namelijk helemaal kaalgeknipt worden.

We doen alles samen

Rond de tijd dat de moord op president Kennedy wereldnieuws is, gaan beiden in Brussel samenwonen. Trouwen mogen ze niet want de ouders van de dan nog minderjarige Grada weigeren toestemming. Een hard gelag, waar ze toentertijd niet goed raad mee wisten. In 1964 trouwen ze en in 1965 wordt zoon Peter geboren. Twee andere zonen zullen volgen. Na zijn dienstdtijd gaat Peter sr. werken bij 'Hotel de l'Europe' in Amsterdam. Het is maar van korte duur, want wanneer je volgens Peter in het horecavak iets wil bereiken, moet je eerst proberen ervaring op te doen en dat betekent van het ene hotel naar het andere, maar dan wel steeds een stapje hoger op. Het einddiploma hotelschool zegt in die tijd nog niet zo veel. Peter weet het zeker: "De enige school is de praktijk en die bepaalt alles." De volgende etappe wordt Duitsland. In Bonn komt het geluk hem te hulp. Hij ziet twee dagen voor de Kerst,

het was toen bitter koud, iemand in de Rijn bijna verdrinken en slaagt er in de man uit het water te redden. Het blijkt een invloedrijk persoon. Peter wordt als een held geëerd, krijgt een medaille en in Brussel een baan aangeboden. Het wordt de alom bekende 'Rôtisserie Ardennaise', waar de stiefvader van Romy Schneider de scepter zwaait. Het zal een keerpunt blijken in Peters' carrière, want daar ziet hij persoonlijkheden die zich jaren later de naam Lauffer nog zullen herinneren. En dat heeft Buitenlust geweten.

Buitenlust opnieuw geboren

In 1968 werkt Peter als bedrijfsleider in hotel 'De Nederlanden' in Vreeland. Daar leert hij Jan de Vries kennen, algemeen directeur bij Brederode, een groot bouwbedrijf. Ze houden contact. Vier jaar later laat De Vries hem met weten dat hij voor zijn hotel in Vinkeveen een directeur zoekt. In dat hotel werken de drie zusjes Van Zuijlen, in de volksmond beter bekend als 'de drie sneetjes' en die willen er mee stoppen. Of het iets is voor de heer Lauffer. Peter heeft niet veel tijd nodig om ja te zeggen. In 1973 treedt hij in dienst bij Brederode. Het bewuste hotel staat aan de Herenweg op nummer 75. Het brede pand telt in die tijd (zie foto) (Heb jij die foto Sandra?) links en rechts twee rechthoekige ramen met daartussen twee deuren en daar weer tussen een kleiner raam. Achter ieder raam hangen keurige, helemaal gesloten vitrages. Aan de gevel een simpel bordje waarop 'Restaurant Buitenlust'. Een ander bordje meldt: 'Volledige vergunning'. Op het pannendak, met afgeronde hoeken, bevindt zich een ornament waarop in grote open metalen letters de naam 'Buitenlust'. Het hotel telt in 1973 slechts één gast. Het blijkt de latere gemeentesecretaris van Vinkeveen Gerard Berendsen.

Twee wensen

Op Grada en Peter rust nu de taak de naam Buitenlust waar te maken. Hun eerste stap is zich voorstellen aan collega's in de Vinkeveense horeca. Dat wordt een grote teleurstelling. Ze worden volkomen genegeerd, of in gewoon Nederlands: "Met de nek aangekeken." Vinkeveners houden kennelijk nog niet van nieuwkomers en zeker niet wanneer dat vreemdelingen blijken te zijn, is de conclusie. Kort daarna de verbouwing. De hele voorgevel gaat er uit en wordt veranderd. In 1975 vinden de Vinkeveners een uitnodiging in de bus. Of ze aanwezig willen zijn bij de opening van de bar. Het loopt storm! Kerstmis wordt dat jaar gevierd met zigeunerklanken. "Lajos Horvath en familie omlijsten

„Hotel Buitenlust“, VINKEVEEN

het kerstdiner met stemmige zigeunerklanken,” laat de uitnodiging, in de vorm van twee violen, weten. De daarop volgende inwijdingfeesten van twee priesters trekken alleen katholieke Vinkeveners. Protestanten zien dat feestgedoe met lede ogen aan en laten het restaurant nog even links liggen.

Promotie

Het jaar daarop krijgen Grada en Peter de kans iets anders van hun kunnen te laten zien. De introductie in Nederland van Beaujolais Primeur. Peter, nog bekend bij de commando's, ziet kans samen met de importeur een dropping te organiseren. Vier vrienden, ieder hangend aan een parachute, landen met een flinke lading flessen op een voormalig voetbalveld achter de Herenweg. Buitenlust en Vinkeveen staan in de landelijke schijnwerpers en Peter mag voor een groot aantal Vips uit de kranten- en TV-wereld een maaltijd bereiden. De jaren daarop gaat het restaurant steeds beter lopen. De connecties met Brederode en de alsmaar groter wordende belangstelling van een groeiend Vinkeveen staan er borg voor.

Tot 1978 zal dit zo blijven. Dat jaar komt Peters' eerste grote wens in vervulling. Hij krijgt de kans het pand te kopen en wordt eigenaar van Buitenlust. Al snel volgt de invulling van zijn tweede wens: Het pand vergroten en proberen de echte Vinkevener te leren kennen. Een hele opgave, maar met een vernieuwd interieur moet dat lukken.

Het vervolg

Grada en Peter zien de jaren '70 als de knokjaren. De jaren '80 zijn de jaren van bloei. Op het menu komt naast de klassieke menukaart soms ook zwanenborst. De omgeving telt veel zwanen, waarvan er zo nu en dan enkele door jagers worden afgeschoten. Peter weet

er wel raad mee want zwanenborst is een typisch Joods huwelijksgerecht, dat steeds meer in de belangstelling komt.

Tijdens hun omzwervingen door Europa hebben beiden zich de Franse taal goed eigen gemaakt. Zo zijn alle menukaarten in het Frans opgesteld. Niet verwonderlijk bij de keuken, die zij zich eigen hebben gemaakt. Gelukkig vermeldt de kaart ook de Nederlandse vertaling, want welke gast zou weten dat een “fromage de chèvre gratiné à l’émincé de poires” gewoon geitenkaas met peertjes betekent. Maar alle gekheid op een stokje, Grada en Peter doen er alles aan om het restaurant vooral gezellig te maken met persoonlijke aandacht voor iedereen. Zo is het op de vrijdagavond voor fl. 7,50 steevast Hollandse pot, maar die is vooral bedoeld om nog meer gasten binnen te krijgen.

De jaren 90

De tijd gaat verder, de jaren 90 zijn in aantocht. Jaren met heel veel hoogtepunten. Hun zonen Peter en Olaf komen van de hotelschool in Maastricht en gaan meewerken in de rôtisserie, zoals het restaurant nu genoemd wordt. Peter als chef en Olaf als traiteur. Hij verzorgt ook de traiterie, waar iedereen kant en klare maaltijden kan ophalen. Daarnaast verzorgen beiden ook nog de bistro, waar de bezoeker voor een voordeliger gerecht terecht kan.

Dat het goed gaat met Buitenlust getuigt het dikke en grote gastenboek. Het eerste gastenboek van het begin tot aan 1981 is gestolen. Door wie, waarom en wan-

neer is onbekend. In het tweede boek laten bezoekers weten hoe zij in de jaren ‘80 over Buitenlust dachten. Niet alles is even goed leesbaar. Bij teksten in het Engels, Duits en Frans lukt dat wel, maar handgeschreven teksten lezen in cyrillisch schrift is onhaalbaar. Dat geldt ook voor teksten (?) in het Russisch, Arabisch en Japans en die staan allemaal in dat gastenboek. Sommige bezoekers hebben er zelfs hele tekeningen in achtergelaten. Voor Grada en Peter nog steeds zaak een vertaler zien te vinden om er achter te komen wat die gasten in die vreemde taal hun eigenlijk probeerden te vertellen.

Het einde nadert

Langzaam aan komen er veranderingen in zicht. Het zijn de erg lange dagen die Peter en Olaf parten gaan spelen. Ze willen iets anders. Peter sr. denkt dat de vrouwen er achter zitten, Grada bestrijdt dat met klem. Medio 1999 is het zo ver. Zoon Peter trekt de deur van rôtisserie achter zich dicht en vertrekt met vrouw en kinderen naar Spanje om daar een eigen hotel te beginnen. Zoon Olaf volgt kort daarop. Alleen de jongste zoon Nils blijft in Nederland. Hij en zijn vrouw starten in Zaandam een bedrijf in exclusieve woninginrichting, maar tussen de bedrijven door is hij nog vaak in Buitenlust te vinden. Voor Grada en Peter zijn dat allemaal grote teleurstellingen, want met zijn tweeën kunnen ze de zaak niet meer runnen.

Dan gaat het snel. In 2000 raadpleegt Peter een makelaar om te proberen Herenweg 75 te verkopen. Dat lukt niet erg. Gelukkig maar, want als de verkoop was door-

Restaurant Buitenlust na verbouwing 1974.

Hier stond restaurant Buitenlust.

gegaan had hij in allerijl een andere woongelegenheid moeten zien te vinden. Nu is er tijd voor een aanbouw achter het pand en kunnen ze voorlopig nog op de bovenverdieping blijven wonen. In 2002 krijgen Grada en Peter bezoek van een vreemde makelaar. Die vertelt opdracht te hebben van buurman Koeleman om Herenweg 75 te kopen. Ze worden het eens en Peter verkoopt het pand met ondergrond aan de buurman. Die verhuurt Buitenlust vervolgens aan een aantal Turken die er, gebruikmakend van Peters' inventaris, een Italiaans restaurant van proberen te maken. Dat lukt niet erg. Peters' inventaris lijkt verdonkeremaand, want hij hoort en ziet er niets meer van. Het woord diefstal valt. In 2006 wordt Buitenlust afgebroken.

Voor Grada en Peter een grote verrassing want ze merken het pas wanneer ze, thuisgekomen van vakantie, een sloopploeg aan het werk zien. Dan pas wordt hun duidelijk wat de buurman van plan is. Iets groots en iets heel hoogs bouwen op de plek van zijn inmid-

dels gesloten winkel, op de plek van de linksgelegen supermarkt en de plek waar Buitenlust stond.

Maar bij het zien van al die plannen komt Vinkeveen in actie. Het regent bezwaarschriften en zelfs de uitvoering van de artikel 19 procedure van de Wet Ruimtelijke Ordening wordt bekritiseerd. De buurman geeft het op en trekt zich terug. Maar daarmee is de zaak de wereld niet uit. Een projectontwikkelaar komt opdagen en legt nog veel grotere plannen op tafel. Wat daar van terecht komt is in Vinkeveense nevelen gehuld en die zijn onvoorspelbaar. Anno 2010 ligt alles stil. Resteert één prangende vraag: Waarom moest Buitenlust zo snel gesloopt worden en zo'n lelijk gat achterlaten? De andere panden, die bij de plannen van de buurman waren betrokken, staan er toch ook nog? Waarop was de sloopvergunning gebaseerd? Op vage en niet goed onderzochte plannen? Grada en Peter weten het niet. Vinkeveense nevelen? De geschiedenis zal er over oordelen.

Het vergeten woonerf “Klein Amsterdam”

Door Peter A. van Golen

De dag begon heel gewoon, zoals elke vrijdag in juni. De kinderen waren naar school. De jongens op de nabij gelegen R.K. Jongensschool onderstreepten de gewoonte van de dag door niet harder dan gewoonlijk te schreeuwen bij hun spel om met lawaai de aandacht te trekken.

Overzichtsfoto vanaf de toren van de R.K. kerk.
Uiterst links het woonerf Klein Amsterdam.

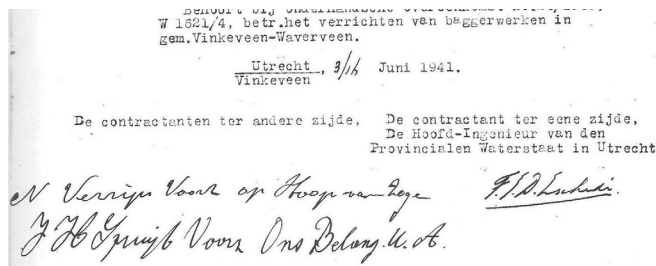
Vrijdag de dertiende

Vrijdag was ook de dag van de wekelijkse schoonmaak. Als ze er al waren, gingen de vloerkleden over de balk en werden de stoelen op de tafel gezet en de vloer flink bewerkt met de natte dweil en groene zeep. Dan rook het weer een hele week fris. Op zaterdag kwam dan de buitenboel aan de beurt voor de wekelijkse schoonmaak.

De bewoners van “Klein Amsterdam”, een woonerf in Vinkeveen, zullen vrijdag 13 juni 1942 niet makkelijk vergeten. Net toen alle stoelen op tafel stonden bij de familie Klinkhamer kwam Gert van Zwieten, de bode, met een boodschap van het Gemeentebestuur. Dit keer kwam hij zonder te bikkelen.

Donderslag

Het was een warme zomerdag en dus kwam het bericht als een donderslag bij heldere hemel. De veenarbeiders wisten dat de baggermaatschappijen een werk hadden aangenomen om een sleuf te baggeren voor de aanleg van de Provinciale weg door de Vinkeveense Plassen. De bemanning van de “nommer drie” en “de feter” (elevator) waren al geïnformeerd over het werk. Maar wat het Gemeentebestuur nu namens de Provincie Utrecht had besloten, dat had niemand zich gerealistiseerd: de Nieuwe Provinciale Weg werd aangelegd precies over het woonerf “Klein Amsterdam”. Weg “Klein Amsterdam”, een nieuwe weg zal de herinnering aan dit woonerf doen vergeten.

De opdracht voor het baggeren van het cunet.

In het wegenplan van de Provinciale Waterstaat van de Provincie Utrecht wordt in 1933 een plan afgerond voor het aanleggen van de Provinciale weg nr. 19. Dit weggedeelte tussen Uithoorn en Vreeland ontbreekt op het Utrechtse grondgebied in de verbinding tussen Hilversum en Haarlem. Het besluit is genomen om met de aanleg te beginnen van het deel vanaf Uithoorn tot aan de Herenweg in Vinkeveen. De weg wordt aangelegd over de bestaande wegen: de Mijdrechtse Zuwe, welke overgaat vanaf Hofland te Mijdrecht naar Vinkeveen op de Hoflandsche Dwarsweg.

De nieuwe provinciale weg door Groot-Mijdrecht.

Met de bewoners langs deze wegen wordt een afspraak gemaakt over het afstaan van eigendommen voor verbreding van de weg.

Onteigening

Welke regeling voor compensatie van het afstaan van

grondeigendommen is getroffen, is niet in het archief terug te vinden. Uiteindelijk wordt gesproken over onteigening van de gronden. Daarbij is een lijst van bewoners en het aantal m² dat wordt onteigend. In een schrijven van Provinciale Waterstaat aan Provinciale Staten van Utrecht wordt gemeld dat het onderhoud en beheer van de Hoflandsche Dwarsweg wordt overgenomen van het Waterschap Groot-Mijdsrecht. De houten, witgeschilderde brug over de Hoofdtocht wordt overgenomen voor één gulden (= € 0,45 red.).

Dit is het laatste wat te vinden is in de archieven van Provinciale Waterstaat van Utrecht over de aanleg van Provinciale weg nr. 19. Zowel in het Rijksarchief in Utrecht als in het Gemeente archief van Vinkeveen is geen informatie beschikbaar over de periode 1933-1945.

In het dossier van de verslagen van de vergadering van Provinciale Staten van Utrecht is wel het besluit terug te vinden voor de aanleg van het gehele traject van weg nr. 19: Uithoorn - Vreeland.

Vóór WO II

In bijlage nr. 10 van het verslag van de vergadering van 20 december 1938 wordt het besluit toegelicht. Het aan te leggen traject van weg nr. 19 wordt begroot op twee miljoen gulden (bijna €. 910.000 red.). Omdat de Provincie Noord-Holland uiteraard ook belang heeft dat de weg wordt aangelegd besluit Provinciale Staten van Noord-Holland om een financiële bijdrage te leveren van fl. 150.000 (ruim € 68.000 red.).

Hiermee is een verhaal uit de wereld geholpen dat de Duitsers de aanleg van de Provinciale Weg door de Vinkeveense Plassen zouden hebben doorgedrukt. Het besluit tot aanleg van weg nr.19 is al voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog genomen. En dan stuiten we op een probleem.

Op een bestektekening behorend bij de onteigening van de gronden bij de Herenweg te Vinkeveen, aan de westzijde van de Herenweg, is duidelijk te zien dat het tracé van de weg langs het woonerf “Klein Amsterdam” is getekend. Maar bij de uitvoering van het plan is afgeweken van deze bestektekening en is gekozen voor een ca. 50 meter zuidelijker tracé, dwars over het woonerf “Klein Amsterdam”.

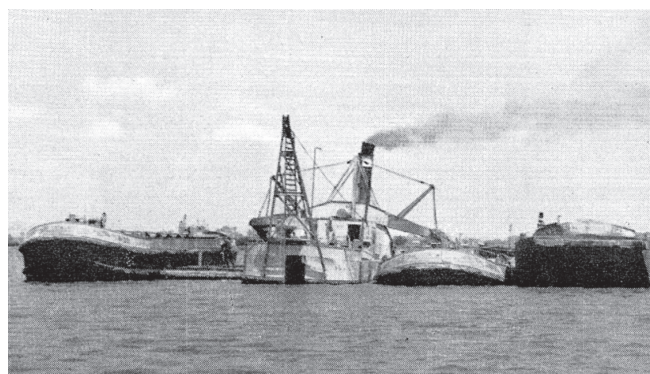
WAAROM?? We zullen het waarschijnlijk nooit weten. De archieven zwijgen er over!

Cunet

Als bij toeval vonden we in het archief van museum “De Ronde Venen” te Vinkeveen een officiële opdracht van Provinciale Waterstaat van Utrecht aan

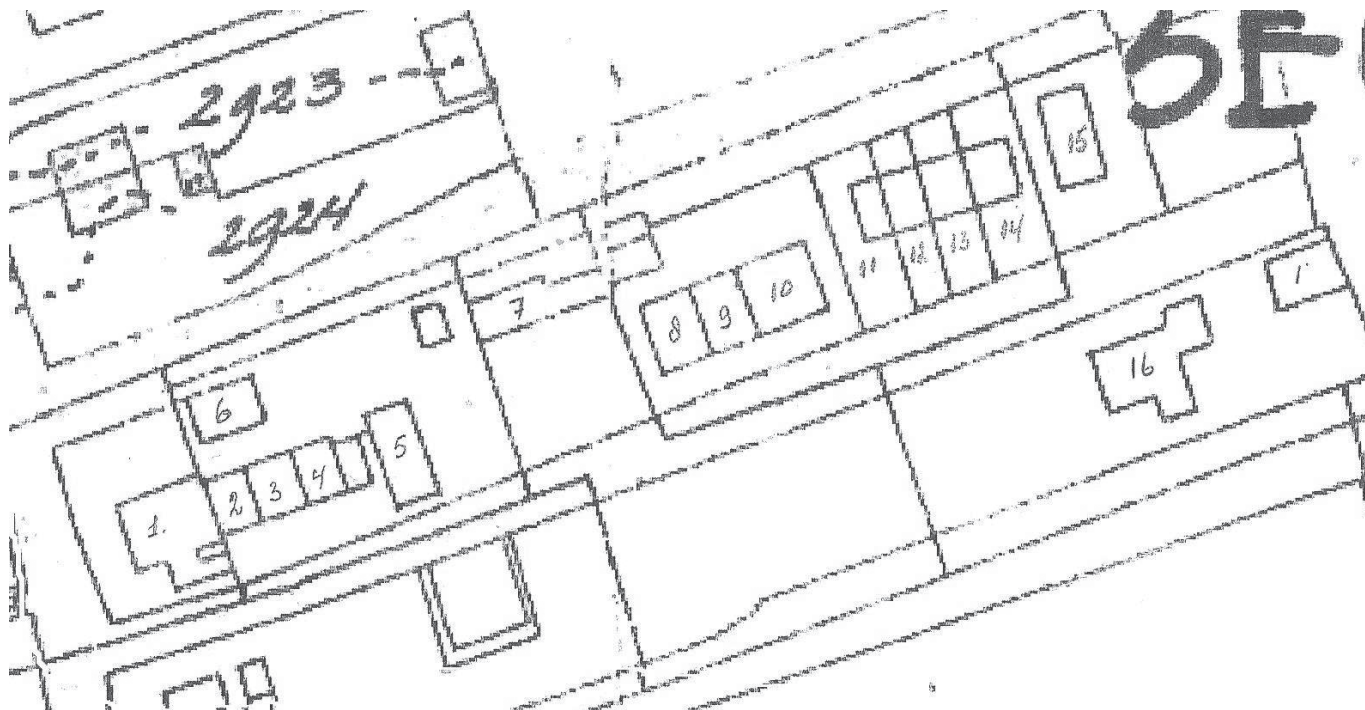
baggermaatschappijen “Op Hoop van Zegen”, en “Ons Belang U.A.” te Vinkeveen voor het wegbaggeren van het veen voor een cunet - een geul - waarin het zand gestort wordt voor de fundatie van de weg. In de eerste opdracht staan omschreven: baggerwerken vanaf de Ring tot aan de Middenwetering. Een volgende opdracht betreft het traject vanaf de Middenwetering tot aan de Groenlandse Kade. Ook in dit archief is geen enkele aanwijzing te vinden over de wijziging in het bestek om het tracé van de weg te verleggen.

De zandzuigers onder stoom in 1942,

De enige bron van kennis over de inrichting van het woonerf “Klein Amsterdam”, is het geheugen van enkele voormalige bewoners van “Klein Amsterdam”. In een estafettegesprek met enkele bewoners kon een reconstructiegemaakt worden van de situatie rondom het woonerf “Klein Amsterdam”.

Aan de westzijde van de Herenweg zijn uiteindelijk drie panden gesloopt. Respectievelijk van de familie Kandelaar, de familie van Scheppingen en de kruidenierswinkel van de dames Kemme. Aan de overzijde van de Herenweg moesten er nu dus 17 gezinnen verhuizen. Het oorspronkelijke tracé van de weg zou slechts één dubbel woonhuis hebben gekost. In de bestektekening stonden de zestien panden aangegeven.

Verkaveling en woningen.

Bewoners.

De nummers in de verkaveling corresponderen met de onderstaande bewoners:

1. W. Mulckhuijse
2. Hein Klinkhamer (Hein horrel)
3. Gerrit Fronik
4. Piet v.d. Linden, fam. Homan
5. Schuren, opslag van Mulckhuijse
6. fam. Pothuizen, fam. Aarsman
- 7a. fam. Liesveld, Henk Voorbij
- 7b. Jan Stokhof+ Rinus (Koen) Blankevoort
8. Manus Bader, Jan Bader (V 148)
9. Teun Verbruggen, later Gerrit Scholte
10. Hein Klinkhamer (Rijke Hein)
11. Jan Zaal
12. Jan Blijleven
13. Bet van Eijk, kostganger Chris v.d. Meer
14. fam. Maijenburg
15. Opoe van Diemen
16. Kees Bosland, fam. Klinkhamer

Na een speurtocht naar beeldmateriaal kon het woonerf uit het verleden worden teruggehaald en opnieuw zichtbaar gemaakt worden.

De Herenweg tegenover Klein Amsterdam.

Weinig Vinkeveners kunnen zich de situatie voorstellen dat waar nu de drukke provinciale verkeersweg N 201 het dorp kruist vroeger een dicht bebouwd woonerf was.

Het aanzien van Klein Amsterdam vanaf de Herenweg.

De verhalen van grote gezinnen in kleine huizen. Vader en moeder in de bedstede, de kinderen op zolder, jongens en meisjes gescheiden door een gordijn. In de winter joeg de stuifsnieuw door de dakspanten naar binnen. “We kropen dan dicht tegen elkaar aan, om warm te blijven.”

Voor vervangende woonruimte moesten de verdreven gezinnen zelf zorgen. Ze trokken bij familie in of huurden tijdelijk een kippenhok.

Mede onderzoekers:

mevrouw Jeanne Voorbij-Liesveld,
de heer Jan Bader en anderen.

Nieuwe leden:

DHR.	M.	KUIJLENBURG	WILNIS	DHR.	P.J.	FRIJTERS	MIJDRECHT
MEVR.	C.	SMIT	MIJDRECHT	DHR.	H.G.M.	BEEK, van	VINKEVEEN
DHR.	A.J.	WIBIER	MIJDRECHT	DHR.	P.R.	DIJK, van	VINKEVEEN
DHR.	L.	KREUNINGEN, van	MIJDRECHT	DHR.	A.	NAP	WILNIS
DHR.	J.	VOORBIJ	MIJDRECHT	DHR.	J.M.	RIJDES	WILNIS
DHR.	A.J.	VEERHUIS	MIJDRECHT	DHR.	M.	ASSELEN	WILNIS
MEVR.	L.G.E.	MAIJENBURG	UTRECHT	DHR.	M.	KOK	VINKEVEEN
DHR.	F.W.	PRINS	ABCOUDE	DHR.	R.	GRAAF, de	WILNIS
FAM.	R.	OLDENBURGER	VINKEVEEN	MEVR.	M.	DULKEN, van der EIJK	WILNIS
MEVR.	P.	UIJTENBOOGAARD	UITHOORN	DHR.	J.A.F.	BEERENS	MIJDRECHT
DHR.	N.H.	KOK	MIJDRECHT	DHR.	A.	VERRIPS	VINKEVEEN
				MEVR.	L.	KOOIJMAN	WOERDEN

Ruzie tussen de veearts en de burgemeester

Door Fred de Wit

Met enige regelmaat lezen of horen we over mensen die conflicten hebben met de overheid. Wie meent dat dit alleen iets is van de tegenwoordige tijd, vergist zich. Die conflicten hebben zich ook vroeger voorgedaan en zullen ook in de toekomst plaats vinden. Hele dossiers over die conflicten zijn in de archieven te vinden.

Doordrammer

Vroeger besteedde men vooral via briefwisselingen uitvoerig aandacht aan conflicten, omdat men toen niet over de mogelijkheden beschikte, die men nu heeft om contacten te leggen en te onderhouden. Het bijzondere is, dat men bij het doornemen van de dossiers een beeld krijgt van mensen die men nooit gekend heeft, omdat zij in voorafgaande eeuwen hebben geleefd. Zo komt Cornelis Beerinck, die proost was van Sint Jan van 1706-1728, over als een keiharde zakenman. Bij zijn baljuw Petrus van Halen, waarmee hij in conflict lag, rijst het beeld van een stugge volhouder. Johannes Gerard De Voogt komt uit bestudering van archiefmateriaal over als een doordrammer, die handig gebruik maakte van zijn grote netwerk. Hij accepteerde geen kritiek op zijn persoon. Dit blijkt onder andere uit stukken die betrekking hebben op een ruzie.

Deze De Voogt legde in januari 1852 op 26-jarige leeftijd de eed af als burgemeester van Mijdrecht, Wilnis en Oudhuizen. Zijn jaarwedde werd toen vastgesteld op 460 gulden. Hij stierf "in het harnas" in december 1900.

Ruzie met de veearts

In 1877 ontstond er een flinke ruzie tussen burgemeester De Voogt en de plaatselijke veearts J.H. Hinze. De laatste schreef een brief naar de Commissaris van de Koning waarin hij zijn beklag deed over De Voogt. Eerder had hij zich al bij de Commissaris beklagd over het feit dat de burgemeester hem een traktement van vijftig gulden, en de Provincie hem een provinciale toelage had afgenomen. Die waren hem toen geweigerd omdat hij zijn onkosten al bij de burgemeester had gedeclareerd. Volgens Hinze had de burgemeester van Mijdrecht ook een pas van de school

afgestuurde veearts benoemd tegen een traktement en een toelage die hem indertijd waren afgenomen. De boeren, waar veearts Hinze komt, zien dit als wraak van de burgemeester die de veearts zou dwarsbomen. Ook zou Hinze ten onrechte in het hoogste belastingtarief worden aangeslagen.

Volgens Hinze zou de nieuw benoemde veearts - Van der Linden - familie zijn van burgemeester De Voogt. En dat zou de verklaring zijn waarom de nieuwe veearts door de burgemeester aan een baan geholpen is, terwijl hij geen enkele ondervinding heeft.

Burgemeester de Voogt.

Hinze meldt eveneens in zijn brief dat de burgemeester iemand is die personen, wanneer hij die niet mag, of iets tegen iemand heeft, vroeg of laat dwars zit. Zijn leus zou zijn: "Ik zal hem wel donderen". Bovendien schrijft Hinze dat er in het dorp dingen over hem gezegd worden, die niet waar zijn. Zo zou beweerd worden dat Hinze zijn beroep niet meer zou uitoefenen. En dit alleen maar om die nieuw benoemde veearts een betere boterham te laten verdienen. Hinze deelde de commissaris mede dat hij - zolang hij gezond blijft - zijn beroep wil blijven uitoefenen.

Reactie van de burgemeester.

De reactie van De Voogt laat niet lang op zich wachten. In een uitvoerige brief schrijft hij de Commissaris: "Hinze had al op 7 oktober 1865 schriftelijk bedankt als veearts van de gemeente Mijdrecht en Wilnis en had geen poging gedaan om opnieuw benoemd te worden. In een brief van 13 juli 1877 had de heer Van der Linden zich gewend tot het gemeentebestuur waarin hij vroeg - en dat zou op herhaald verzoek van enige landbouwers zijn - om zich als veearts in de gemeente te mogen vestigen.

In hetzelfde schrijven vroeg hij ook om een subsidie uit de gemeentekas. Deze brief was vergezeld van een adres van ondersteuning, getekend door enige voorname landbouwers. Na informatie over de persoon Van der Linden had de raad hem tot veearts benoemd op een jaarlijkse bijdrage uit de gemeentekas. Dit onder de voorwaarde dat hij goed zou moeten meewerken met de opdrachten van het gemeentebestuur en die van het provinciebestuur, waarvan hij ook subsidie krijgt.

Geen bloedverwantschap

Hinze was dus zijn betrekking niet ontnomen: hij had vrijwillig bedankt. "Van der Linden was niet door de mij, maar door de raad benoemd. Bovendien bestaat er geen bloedverwantschap tussen hem en mij en evenmin tussen mijn vrouw en hem. Ik kende hem voor die rijd zelfs niet".

Burgemeester De Voogt vervolgt met de mededelingen dat de vroegere veearts Hinze getrouwd is met een vrouw die een flink vermogen heeft, dat Hinze in een duur huis woont en beschikt over een paard en rijtuig dat hij voor de uitoefening van zijn praktijk niet nodig heeft. De Voogt meldt ook dat Hinze bij de belasting beslist niet te hoog is aangeslagen. De Voogt laat bovendien weten dat hij geen wraakgevoelens heeft tegen Hinze.

Fijntjes laat de burgemeester ook weten dat niemand iets op heeft met Hinze, vanwege diens levenswijze. Hinze drinkt te veel en is vaak dronken door anderen thuis gebracht. En Hinze zou hebben laten weten dat als Van der Linden in zijn plaats aangesteld zou

worden, hij hem zou willen helpen. Hij had zelfs Van der Linden zijn huis, tuin en erf te koop aangeboden voor een bedrag van 10.000 gulden.

Vruchten plukken

De Voogt bestrijdt eveneens het verwijt dat hij een alleenheerser zou zijn. Integendeel! Hij kent zijn lessen "reputatiemanagement". Want hij laat niet na om te vermelden dat hij verschillende dingen in Mijdrecht heeft ondernomen, waardoor deze plaats tot één van de welvarendste gemeenten in de provincie Utrecht behoort. "Van mijn inzet zal Mijdrecht in de toekomstige tijd de vruchten plukken."

Op de overige beschuldigingen en laster wenste burgemeester De Voogt niet in te gaan.

Geraadpleegde bronnen:

- Utrechts Archief. Provinciaal Bestuur 79, inv. nr. 6315, oktober 1877.
- <https://stadsarchief.amsterdam.nl/archieven/archiefbank/inventaris/532.nl.html>
- E.A.G. van den Bent en C.M.P.F van den Broek, Mijdrecht meer dan veen alleen, 1985.

Kent u ze nog?

Op woensdag 3 en donderdag 4 september 1913 vierde Mijdrecht 100 jaar onafhankelijkheid. De muziekverenigingen 'Zang en Vriendschap' en VIOS zongen en speelden 'Vaderlandsche liederen'. Kent u de teksten nog?

Wien Neêrlandsch bloed door d'adren vloeit,
Wien 't hart klopt fier en vrij,
Wie voor zijn volk van liefde gloeit
Verheft' den zang als wij.
Hij roem' met allen, welgezind,
Den onverbreekbren band,
Die Neêrland en Oranje bindt,
Vorstin en Vaderland.

Bescherm, o God, bewaak den grond,
Waarop onze adem gaat
De plek, waar onze wieg op stond,
Wellicht ons sterfuur slaat.
Wij smeeken van Uw Vaderhand,
Met innig vromen zin
Behoud voor 't lieve Vaderland,
Voor land en Koningin.

De vrijheid die tegenviel

Door Fred de Wit

Het jaar 1795 is net begonnen. Het zal een rumoerig jaar worden. De Franse troepen trekken bij Zaltbommel de bevroren Waal over en worden door de Patriotten op uitbundige wijze verwelkomd. Met behulp van het Franse leger wordt de Bataafse Republiek uitgeroepen. De zwakke stadhouder Willem V vlucht op 18 februari van uit zijn paleis in Den Haag met zijn gevolg en 18 wagens vol met porselein, schilderijen, zilver, kunstvoorwerpen en kisten met goud naar het Scheveningse strand. Daar wordt hij opgewacht door enkele vissers, die hem, zijn gezin en medegenomen bezittingen, met hun schepen naar Engeland zullen brengen. Hij belooft terug te komen, maar dat zal niet gebeuren, omdat hij in 1806 overlijdt. Aan het oude regime komt met de vlucht van stadhouder Willem V een einde.

Dansen om de vrijheidsboom

Overal in het land, en ook in onze streek, worden vrijheidsbomen geplant. De vrijheidsboom is het symbool van de nieuwe tijd van vrijheid, gelijkheid en broederschap. De patriotten, waarvan er veel in onze gemeente waren, dansen vol vreugde om deze boom. Anderen voelen zich hiertoe gedwongen, of wenden blijdschap voor, omdat zij bang zijn voor hun banen. Zo komen wij de namen tegen van Hensuma, Heijsteck, Van Doorn en Verdam.

Hoewel die onder het vroegere regime ook al functies in het bestuur uitoefenden, blijken deze personen nu ineens patriot te zijn. Al spoedig komen de burgers erachter dat de vrijheid ook zijn beperkingen kent. De Mijdsrechtse en Wilnisse boeren worden verplicht koeien en schapen te leveren voor de Franse soldaten en dat roept veel weerstand op. Predikant Salomon Duijsch van de Hervormde kerk in Mijdsrecht, die gevlucht was bij de komst van de Fransen, moet zich verantwoorden voor zijn anti-Franse opmerkingen en zijn oranjegezindheid. De burgers Gerrit Kraan, Cornelis de Jong en Willem Groeneveld, die zich in een huiskamerbijeenkomst kritisch uitgelaten hebben over het nieuwe regime, worden voor het gerecht gedaagd en krijgen een berisping. De 14-jarige Arie Pauw die geroepen heeft “Oranje boven, de Keezen onder” krijgt evenals zijn baas Hagen Hoogendoorn een waarschuwing. Evert van Straten moet voor de municipaliteit verschijnen omdat hij met een breed oranje lint op straat heeft gelopen. Hij komt er niet zo gemakkelijk af. Hij bekent namelijk dat hij dit heeft gedaan en dat zijn familie altijd oranje draagt en dat niemand daarop aanmerkingen heeft. De municipaliteit is namelijk van mening dat Van Straten hen bespottelijk maakt en besluit hem aan de criminele justitie uit te leveren en in te sluiten. Over vrijheid van meningsuiting gesproken!

Het proces tegen Jan de Vries, alias Jan Koopman Op 26 augustus 1795, het eerste jaar van de Bataafse vrijheid, vindt in het gerechtshuis te Mijdsrecht een strafproces plaats tegen Jan de Vries, die ook wel Jan

Koopman wordt genoemd. Uit de notulen die secretaris Hensuma van dit proces heeft gemaakt, blijkt dat de criminele justitie van Mijdsrecht, Thamen, Uithoorn en Wilnis heeft vastgesteld dat de gevangengenomen Jan de Vries, 31 jaar oud en geboren te Mijdsrecht, in hun ogen een zware overtreding heeft begaan. Op woensdag 12 augustus 1795 heeft hij in het dorp Thamen ‘s avonds om elf uur voor de woning van zijn buurman, de burger Frans Braam, stampeï gemaakt. In de woning van Braam zijn militaire ruiters ingekwartierd, en die worden uitgescholden door De Vries. Die zou voor de deur geroepen hebben: “Kom uit laffe jongens, landverraders, zijn jullie nu Bataven?” Verder heeft Jan de Vries de ruiten boven de deur van Frans Braam ingeslagen en in grote woede en met een ontbloot mes op de vensters geslagen en gestoken. Ook blijkt uit de notulen dat hij met de vreselijkste dreigementen Frans Braam heeft uitgedaagd. Zo heeft hij gezegd dat hij hem wil vermoorden, “want de duivel regeert thans”, en soortgelijke uitdrukkingen. De substituut schout van Thamen en de ratelwacht hebben van alles geprobeerd om Jan de Vries tot bedaren te brengen maar dat haalde allemaal niets uit. De Vries bedreigde hen met het mes en ging door met razen en vloeken op de municipaliteit. Hierna trok Jan de Vries zich voor zeer korte tijd in zijn eigen woning terug en begon met een stok of bijl tegen de muur te slaan zodat de muur zou gaan wijken, als zijn buurman Frans Braam en zijn huisvrouw Lena Verhoef het beschot niet hadden tegengehouden.

Secretaris Hensuma noteerde eveneens dat Jan de Vries volgens ingewonnen verklaringen van elf uur in de avond tot drie uur in de nacht, ongekleeft met slechts een hemd aan en zonder hoed, te keer is gegaan met een ontbloot mes in de hand. Hij heeft zich daarom schuldig gemaakt aan vergaande excessen en geweld, waaronder schending van de veiligheid en rustverstoring. Dit moet niet worden toegestaan en moet daarom gecorrigeerd worden. Hij zal worden overgebracht naar de plaats waar hij met een mes boven het hoofd met een roede wordt geselsd. Bovendien wordt hij voor altijd verbannen uit de dorpen Mijdsrecht, Thamen,

Uithoorn en Wilnis. Bij overtreding van dit verbod zal hij zwaar worden gestraft. Bovendien wordt hij veroordeeld tot de kosten van dit proces en de kosten van de terechtstelling. Wat opvalt bij dit proces van Jan de Vries is dat het schelden van hem tegen de ingekwartierde ruiters en de beledigingen tegen de municipaliteit niet in de veroordeling worden genoemd.

De straf

Jan de Vries wordt dus veroordeeld en verwezen naar het schavot. Dit betekende destijds niet dat een doodstraf zou worden voltrokken. Het dreigen met een mes boven het hoofd en het tot bloedens toe geselen gebeurde ook op het schavot. De beul, die de straffen verrichtte, kwam meestal van elders omdat hij anders in zijn eigen omgeving problemen zou kunnen krijgen met familieleden van de veroordeelden. De beul moest ook daadkrachtig zijn, niet nerveus, en ook geen medelijden hebben met de veroordeelde. En vooral sterk en oplettend zijn. Het is namelijk eens voorgekomen dat de beul door onachtzaamheid van de ladder is getrapt door de veroordeelde. Het toegestroomde publiek vond dit natuurlijk prachtig. Toen een misdadiger zich in de cel had opgehangen, was er een probleem. Maar niet voor de toegestroomde belangstellenden. Het “feest” moest doorgaan. De veroordeelde is toen met kist en al aan het schavot opgehangen. Na de executie was het werk voor de beul nog niet afgelopen. Het lijkt of de gegeselde moest verwijderd worden. Wat er gebeurde, valt af te leiden uit de rekeningen die aan het gerecht zijn gestuurd.

De rekening

In het archief bevindt zich de rekening van de gemaakte onkosten voor het ten uitvoer brengen van het vonnis dat was uitgesproken in de zaak tegen Jan de Vries.

1 september 1795.

Aan de scherprechter Johannes
Nordt voor de executie van Jan
de Vries Alias Jan Koopman

f. 63: 2 --

Willem Boeijing. Mr. timmerman
voor het opzetten en afnemen
van het Schavot met een kleine
reparatie.

f. 15: 12 --

Hendrik Stigter. Mr. smid
wegens geleverd ijzerwerk
aan het schavot.

f. 3: 15 -- 8

Dit alles in guldens, stuivers en centen. Omdat Jan de Vries ook voor de betaling van deze kosten is veroordeeld, zal het hem niet meevallen om hieraan te voldoen en vervolgens een nieuw bestaan op te bouwen. Te meer omdat hem voor de rest van zijn leven de toegang tot de dorpen van het gerecht is onzegd. Uit gerechtsstukken blijkt niet of hij een gezin heeft of een bedrijf. Kan hij dat elders voortzetten? Als hij een gezin heeft, wordt dit ook gestraft want moeten zij dan mee verhuizen? En bij wie kunnen zij aankloppen voor ondersteuning als dat noodzakelijk is? Jan de Vries heeft zich door zijn driftbuien behoorlijk in de nesten gewerkt. Hopelijk is het hem in zijn verdere leven toch goed gegaan.

Bronnen:

- Streekarchief Vecht en Venen. Dorpsgerechten 49-1774. Dr. H.C. Jelgersma: De beul mocht niet stuntelen.

Kijk ook eens op:
www.proosdijlanden.nl

Verenigingsnieuws

Oudheidkamer

Onze vereniging mag zich gelukkig prijzen met een tijdelijk eigen onderkomen: "De Oudheidkamer" in Vinkeveen. In het plaatselijke dorps huis "De Boei" is een eigen ruimte ingericht, die op vrijdag 28 mei onder grote belangstelling feestelijk werd geopend. In deze ruimte kunnen de diverse werkgroepen en het verenigingsbestuur vergaderen. Ook kunnen we hier diverse andere activiteiten ontplooiën. De werkgroepen archeologie en genealogie hebben al enkele cursussen georganiseerd in de Oudheidkamer.

We zijn de bestuurs- en commissieleden, die zich hebben ingezet om de inrichting van de oudheidkamer vorm te geven zeer erkentelijk. Het resultaat is er naar. Ons eigen documentatiemateriaal is ter inzage en vanaf nu kunt u er elke eerste maandagavond van de maand terecht om dit te raadplegen. Dan kunt u (eventueel gebruikmakend van de aanwezige computers) met gelijkgezinden werken aan uw eigen familiegeschiedenis, het ontrafelen van archeologische geheimen of het voorbereiden van artikelen voor ons kwartaalblad de Proosdijkoerier.

Op die middag van 28 mei refereerde wethouder Van Breukelen tijdens de openingshandeling aan het befaamde gedicht van Brederode. Ook collega-wethouder Jacques Dekker was aanwezig. Hij schonk de vereniging een aantal films over het Vinkeveen van een halve eeuw geleden. Ter plekke hebben we al stukjes hiervan kunnen laten zien en een gedeelte van het materiaal zal ook gebruikt worden in de tweede dvd-box over onze dorpen. Driewerf dank hiervoor.

Wat nog komt

Eind september hebben we contact met collega-bestuursleden van de historische kringen uit de omliggende gemeenten. Samenwerking met Abcoude, maar ook gezamenlijke activiteiten met Loenen en Ouderkerk zullen we onderzoeken.

Donderdag 7 oktober organiseren we een lezing in Vinkeveen. Het onderwerp is 'Boeren in het veen', over agrarische veenontginningen tussen Amstel en Rijn. Spreker is de heer dr. Chris de Bont. Op dinsdag 16 november is onze halfjaarlijkse leden-

vergadering in Wilnis met aansluitend een lezing van de heer Veelenturf over genealogie. Op 12 januari 2011 organiseren we onze nieuwjaarsreceptie in de Kompastoren (voorheen de Watertoren) in Mijdrecht. In februari volgt nog een lezing door dhr. Rommes over de demografische ontwikkelingen in de provincie Utrecht tussen 1500 en 1850. En na onze voorjaarsvergadering in april houdt de heer Noud Bles een lezing over de oorlogsjaren in Vinkeveen. In 1994 publiceerde hij zijn boek "Bevrijdingsvuur", dat zich voor een deel afspeelt in Vinkeveen aan het eind van de Tweede Wereldoorlog.

Actief meedoen

U weet ook dat u nadrukkelijk uitgenodigd bent om deel te nemen aan onze activiteiten. Op welke gebieden zijn we actief? We noemen ze nog eens:

- Publiceren over de regionale historie in ons kwartaalblad de Proosdijkoerier
- Publiceren over regionale historie op onze website, uw bijdragen zijn van harte welkom
- Onderzoek naar overblijfselen in onze omgeving in de werkgroep archeologie
- Onderzoek naar familiegegevens in onze werkgroep genealogie
- Organiseren van diverse activiteiten, lezingen, excursies e.d.
- Organiseren van tentoonstellingen, veelal in samenwerking met "Museum De Ronde Venen"
- Streven naar behoud van en aandacht voor regionale monumenten
- Inrichting en beheer van een nieuwe informatie- en verenigingsruimte in het nog te realiseren Paviljoen bij Marickensland

Dank

Bijzonder veel dank aan alle vrijwilligers, die zich de laatste maanden hebben ingespannen om de activiteiten van onze vereniging tot een succes te maken. Dank

u wel! Zonder uw inbreng was dit niet gelukt. Leden van onze werkgroepen en ook de bezorgers van ons kwartaalblad, de medewerkers van onze kraam op braderieën, jaarmarkten en openingen. Alle direct betrokkenen: hartelijk dank!

Presentaties van onze werkgroepen bij de opening van de Oudheidkamer

HARTELIJK WELKOM

Voor uw gevoel heeft u al van alles geprobeerd, maar het wil met uw onderzoek toch niet vlotten. De leden van de genealogiegroep binnen onze vereniging herkent dit maar al te goed. Zij willen u vanaf september de helpende hand bieden. Twee weten tenslotte meer dan één en dat andere spreekwoord luidt nog steeds ... “niet geschoten is altijd mis”. Op de eerste maandagen van de maand: 6 september, 4 oktober, 1 november en 6 december 2010 kunt u vanaf 19.30 uur bij ons binnenlopen met uw genealogische hoofdbreken. Plaats van handeling: ons eigen onderkomen, de Oudheidkamer in verenigingsgebouw de Boei te Vinkeveen.

En, zoals beloofd zijn wij bij voldoende belangstelling ook weer voornemens om in het najaar opnieuw een cursus paleografie voor beginners en/of gevorderden te willen organiseren (informatie 06 – 40712622). Wordt vervolgd.

Eerste clubavond heemkunde

U leest de Proosdijkoerier en merkt dat u wel iets meer wilt weten over de hierin beschreven onderwerpen. Of u wilt meer weten over andere onderwerpen die onze lokale historie aangaan? Denk hierbij aan hoe men vroeger leefde, werkte, at, trouwde of geloofde. U hebt belangstelling in de historie van de lokale economie, van de bouwkunde, van de ontwikkeling van het landschap, van het bestuur, het onderwijs of de rechtspraak? U wilt zelf iets vertellen over de lokale historie? U vraagt zich af hoe u zelf kunt speuren in historische archieven?

Kom dan naar onze eerste avond HEEMKUNDE. Fred de Wit, bekend als schrijver van vele artikelen in De Proosdijkoerier, is bereid gevonden om deze avond als gesprekspartner en vraagbaak op te treden. Dit zal plaats vinden op maandag 18 oktober a.s. in onze Oudheidkamer in De Boei te Vinkeveen, aanvang 20.00 uur. Wilt u uw komst wel even melden? Opgeven kan via e-mail: h.m.hoefkens@kpnplanet.nl. Graag tot ziens.

Activiteiten Museum De Ronde Venen

Zaterdag 11 en zondag 12 september: Open Monumentendag 2010.

Op zaterdag 11 september zal tussen 14.00 en 17.00 de

Veensteekmachine weer draaien. Het museum is gratis toegankelijk. Dezelfde activiteit staat gepland voor zaterdag 30 oktober 2010.

12 september: touwslager in het museum. Demonstratie touw slaan. Kinderen mogen hun eigen springtouw maken.

8 oktober (datum onder voorbehoud): lezing door de heer Harm Hoogendoorn over het historisch belang van de hennepeteelt in onze omgeving.

Herfstvakantie (16 oktober): demonstratie touwslagen, speciaal voor kinderen.

(voor precieze tijden en informatie zie ook museumderondevenen.nl).

Tentoonstelling Hennepeteelt

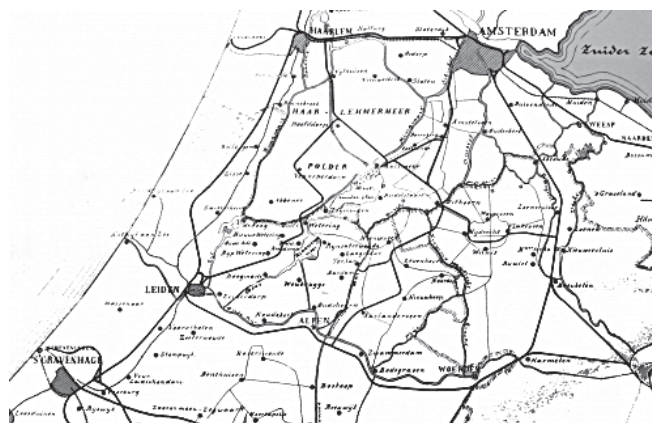
In het museum De Ronde Venen in Vinkeveen is dit najaar een tentoonstelling over hennepeteelt. Dit is opnieuw een ontzettend interessant maar complex onderwerp.

We zijn in De Ronde Venen niet de enigen die zich met dit onderwerp bezig houden. Zo zijn er contacten met Landschap Erfgoed Utrecht, Harm Hoogendoorn (historicus gespecialiseerd in hennepeteelt), het Hennepmuseum Amsterdam, verschillende archieven, het Touwmuseum in Oudewater, de touwfabriek van der Lee in Oudewater en Hempflax, een hennepverwerkingsfabriek te Groningen.

Al deze puzzelstukjes vallen keurig in elkaar en er vormt zich een mooi verhaal. De opening van de tentoonstelling was medio augustus, maar u kunt de tentoonstelling bezoeken tot 31 oktober. Leden van de historische vereniging krijgen een speciale reductie op de entreprijs.

Recensie

Onlangs ontvingen we een recensie-exemplaar van het boek ‘Sporen’. Dit boek van journalist Wim Wegman is bekroond met de cultuurprijs Haarlemmermeer en betreft een zoektocht langs de resten van de Haarlemmermeertuinen. Het is een kijk- en leesboek van 192 pagina's met diverse historische foto's, tekeningen en kaarten.

In het boek lezen we diverse nostalgische herinneringen aan de Haarlemmermeerlijnen. Maar ook is er oog voor de realiteit, die de lijn schetst als een hopeloze financiële mislukking. Alleen tussen 1912 en 1935 waren de stukken in de Haarlemmermeer in gebruik. Slechts enkele uitlopers zijn langer in gebruik geweest, zoals de lijn naar Nieuwersluis tot 1986.

Het geheel was te laat klaar, ingehaald door de ontwikkelingen van het autoverkeer, gedwarsboomd door de crisis en overbodig door de inmiddels goedkopere autobusverbindingen. Het spoor in de Haarlemmermeer liep langs een aantal kleine dorpjes en 'ging van niets langs nergens'. Alleen de in de buurt wonende tuinders hadden er profijt van.

Op zoek naar de restanten van de diverse lijnen is er volop aandacht voor de veelal verbouwde spoorhuizen en nog bestaande spoorbruggen. Een vervolg op dit boek, Sporen II, zal de zoektocht voortzetten langs de restanten tussen Aalsmeer, Amsterdam, Nieuwersluis en Alphen. Dit verschijnt in november 2010 en is voor onze omgeving wellicht nog interessanter.

Voor meer informatie: zie ook haarlemmermeerspoor.nl en haarlemmermeerlijnen.nl

Het oude stationsgebouw van Wilnis en het gerenoveerde Spoorhuis aan de Ringvaart te Vinkeveen.

OP STAP IN MOKUM

Vrijdag 25 juni jl. verzamelden enkele tientallen leden vóór het Victoria Hotel tegenover het Centraal Station in Amsterdam. Het was prachtig weer en met het W.K. nog in het vooruitzicht was de stad fleurig gekleurd. Om 14.00 uur vertrokken wij o.l.v. drs. Paul Rowold, vrijwillige stadsgids van MEE IN MOKUM, een project van Gilde Amsterdam. (zie ook www.gildeamsterdam.nl) Amsterdam leren kennen doe je het best te voet met een gids die zijn stad van haver tot gort kent.

Het was een unieke wandeling die slechts eens per jaar door de winkeliers uit die buurt wordt gelopen. Prachtige gevels, waarvan sommigen met pas gerestaureerde gevelstenen, deuren naast elkaar, een grote en een kleinere opening voor huisbewoner en bedienden, pakhuizen met luiken enz. Het was zeer de moeite waard. In de omgeving van de Haarlemmerdijk heeft een aantal van de deelnemers gewoond en/of gewerkt, wat natuurlijk ook vele verhalen los maakte. Alle lof voor de gids en de organisatie van de Historische Vereniging. Eén van de deelnemers, de heer S. Oerlemans uit Wilnis, heeft foto's gemaakt, waarvan we u graag willen laten meegenieten.

(Marie-José van Eijk)